

Pustolovine jedne jesetre, hrabrog Zvezdana

Cristina Sandu

Marta Vahtar

Ilustracije: Emlia Miękisz

Međunarodno udruženje za
istraživanja Dunava

Institut za integralni
razvoj i okoliš

Za izdavača: Međunarodno udruženje za istraživanje Dunava (International Association for Danube Research, (IAD), Beč, Austrija) i Institut za integralni razvoj i okoliš (Institute for Integral Development and Environment, (ICRO), Domžale, Slovenija)

Ova je knjižica nastavak projekta ELEDAN (2018–2019), financiranog od Europske Unije i Grada Beča, s ciljem promocije edukacije o zaštiti okoliša u školama (www.water-detective.net).

Međunarodno udruženje za istraživanje Dunava (International Association for Danube Research, IAD) je najstarija nevladina udruga u Dunavskoj regiji, osnovana 1956. godine s ciljem promidžbe prekograničnih znanstvenih istraživanja i suradnje u području ekologije slatkih voda. Od 2000. godine posebno se ističu istraživanja aktualnog stanja i potrebe zaštite jesetri, jedne od najugroženijih vrsta riba u Dunavskom bazenu. Kontinuirano opadanje prirodnih populacija jesetri je alarmantno te se mjere zaštite potaknute od strane nevladinih udruga postupno provode, a prvenstveno se odnose na izradu zajedničkog akcijskog plana za oporavak populacija, zabranu komercijalnog ribolova, te poribljavanje.

Institut za integralni razvoj i okoliš (ICRO – Institut za celostni razvoj in okolje) je nevladina udruga u Sloveniji osnovana 1996. godine s ciljem promidžbe održivog razvoja kroz planiranje i dizajn okoliša, te cjelovitu edukaciju o okolišu i podizanje svijesti o potrebi zaštite okoliša. Od 1997. godine vodi program “Detektiv za vodu” koji uključuje razne aktivnosti vezane uz edukaciju o vodi namijenjene djeci osnovnoškolskog uzrasta: publikacije za učitelje i djecu, radionice, seminari i slično.

Autori: Cristina Sandu, Marta Vahtar
Ilustracije, grafički dizajn i izgled: Emilia Miekisz

Urednik: Terry T. Jackson

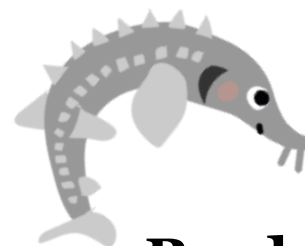
Prijevod na hrvatski jezik: Mirna Herman Baletić

Kontakt: cristina.sandu@danube-iad.eu marta.vahtar@icro.si

Sva prava pridržana © 2020

Ovu knjižicu možete besplatno preuzeti samo za osobnu upotrebu.

Svaka komercijalna uporaba, kao i bilo kakva promjena teksta i ilustracija, zabranjena su.

Predgovor

Početak ožujka na jednoj se maloj farmi jesetri uz obalu jedne velike rijeke rodila mala jesetra po imenu Zvezdan. Zvezdan se voli družiti i jako je lijep:

ima tijelo svijetlosive boje i lijepu liniju zvjezdanih krljušti sa svake strane. Nekoliko je mjeseci odrastao na farmi okružen starijom braćom i sestrama plivajući u velikom bazenu s čistom vodom i dobrom hranom dok su se ljudi brinuli za njih, a brojni posjetitelji dolazili na igru.

Zašto je ova ribica tako važna i zašto njezinu priču želimo podijeliti s vama? Jesetre su izložene velikim opasnostima i potrebna im je naša pomoć da bi preživjele. Nadamo se da će vam Zvezdanovo čudesno putovanje do rijeke i mora i sve ono što je doživio putem pomoći da bolje razumijete kako žive jesetre. Tko zna, možda ćete i vi promijeniti svoj pogled na to kako ih možete u budućnosti zaštititi.

Želite li nam pomoći da ih spasimo?

Zvezdan pliva do mora

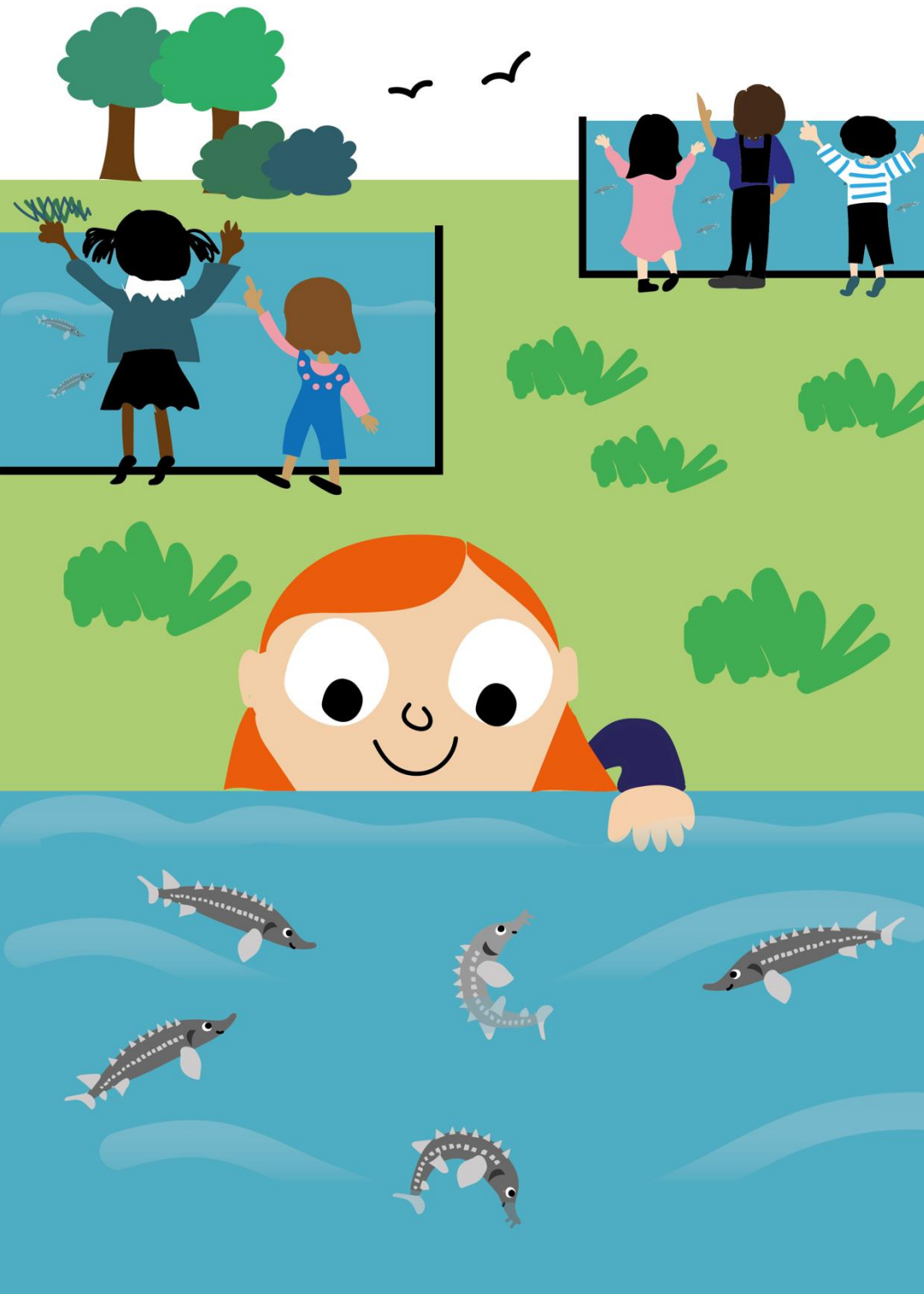

Prošla su tri mjeseca od rođenja male jesetre. Igrao se u velikom bazenu i bio je jako sretan kada su djeca dolazila posjetiti farmu da bi se igrala s njima. Svidjelo mu se što su djeca tako sretna i vesela pa je ubrzo naučio kako privući njihovu pažnju. Plivao bi blizu površine i uzimao hranu iz njihovih ručica što je djecu svaki put jako uveseljavalo. Najveća nagrada mu je bila kada bi se djeca smijala!

Jednoga dana su se po bazenu počele širiti glasine: cijelu će skupinu premjestiti u rijeku. Zvezdan se uplašio jer je bazen bio jedino mjesto koje je poznao. U njemu se osjećao sigurno i tu se mogao igrati po cijeli dan. "Nemoj se bojati! Rijeke i mora su naš pravi dom. Osim toga, nećeš biti sam, svi ćemo putovati zajedno" rekao mu je njegov stariji brat Andrej. Ohrabreni Zvezdan je zaplivaio bliže rubu bazena gdje je jedna djevojčica pričala sa svojim ocem: "Tata, pogledaj kako su slatki! Zašto moraju napustiti farmu? Nedostajat će mi!"

"Oni su dio programa spašavanja", odgovorio je njezin otac. "Divljih jesetri ima jako malo i zato se mlade jesetre puštaju u rijeku. Tako pomažemo divljim populacijama da se oporave."

Iako Zvezdan nije bio odviše sretan što mora napustiti farmu, shvatio je da on i njegova braća i sestre imaju važnu ulogu. Pomislio je: "Znači, mi ćemo pomoći divljim populacijama jesetri? Bit ću pravi JUNAK!"

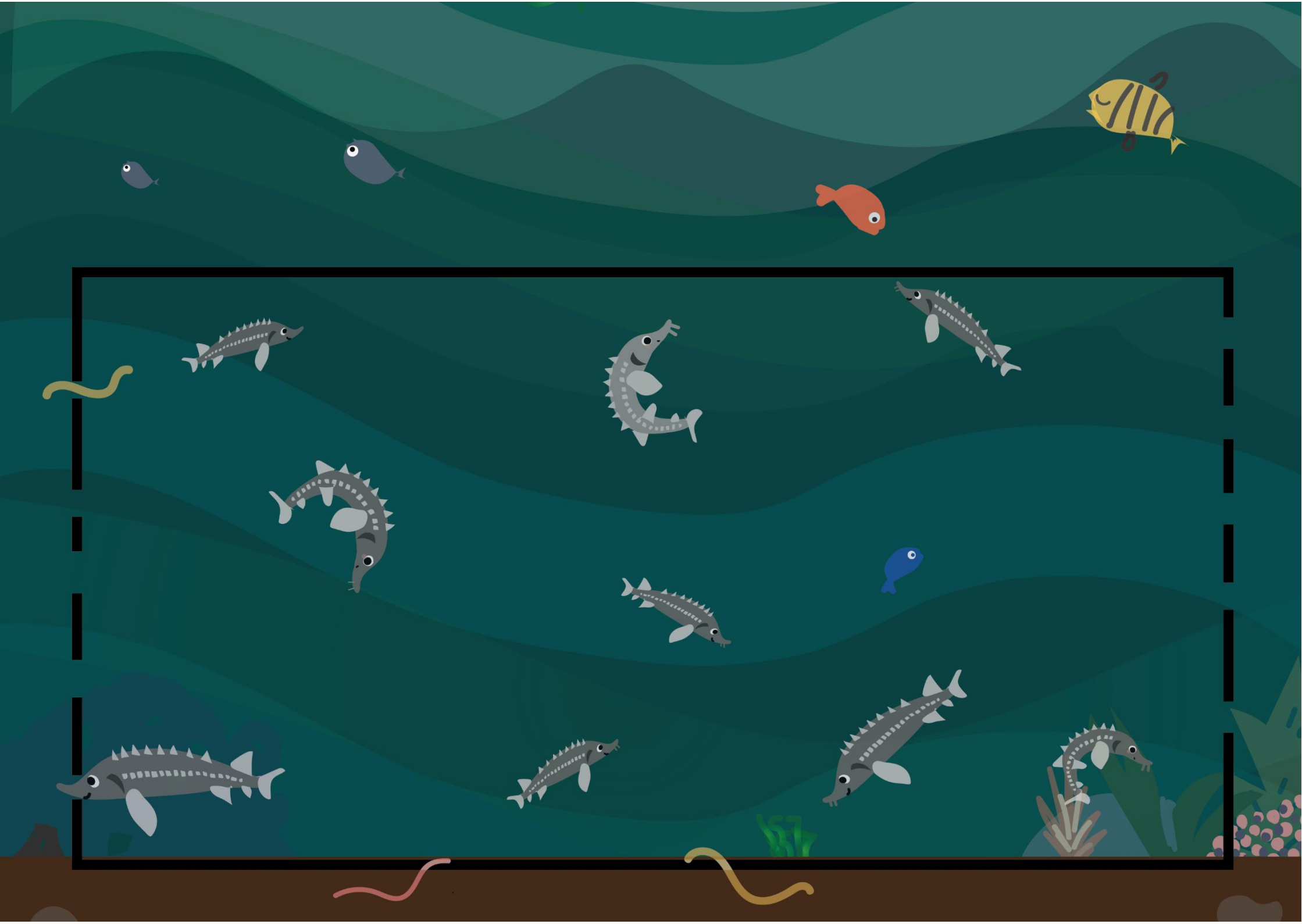

"Jesetre su ugrožena vrsta. Ljudi ih prekomjerno izlovljavaju jer njihova jajašca koriste za kavijar", objasnio je djevojčičin otac. No, Zvezdan ih više nije slušao. Otplivao je prema svojoj braći jer se htio što bolje raspitati o predstojećoj pustolovini.

Sljedećeg jutra je skupina mladih jesetra bila premještena u veliki spremnik i prebačena u rijeku. Zvezdan se odjednom našao u brznoj, tekućoj vodi koja je sjala zelenkastim bojama. Sićušni vodeni organizmi su slobodno prolazili kroz rupice u spremniku. Voda je donosila mnoge zanimljive nove mirise pa je čak i njen okus bio puno drugačiji od onoga koji je Zvezdan upoznao u bazenu. Spremnik su postavili na dno rijeke gdje gotovo da uopće nije bilo svjetla, a vodena struja nije bila tako jaka. Zvezdan je ubrzo otkrio da mu nos može pomoći u pronalaženju hrane i boljoj orijentaciji u mraku. Sada su imali puno više prostora za igru pa je uskoro počelo nekoliko natjecanja: tko brže pliva protiv struje, tko pronalazi više hrane i tko može prepoznati više mirisa. Na njihovom novom igralištu je bilo tako zabavno!

Nakon nekoliko dana su ljudi otvorili spremnik pa su jesetre mogle slobodno plivati u rijeci. Za samo nekoliko sekundi Zvezdana je odnijela snažna struja pa je izgubio iz vida svoju braću i sestre. Voda je bila blatnjava i nemirna. Zvezdan je pokušao plivati što je brže mogao prema obali rijeke gdje je riječni tok bio puno sporiji. Neka crna sjena je zaronila pokraj njega i već u sljedećem trenutku ga je progutala velika ptica. Ptici se izgleda nije svidio jer ga je skoro odmah ispljunula. Srećom, nije ga ozlijedila. Iznenađen tom nezgodom, Zvezdan je pokušao pronaći sklonište blizu obale rijeke, među korijenjem stabala i uhvatiti dah.

Jedna prijateljski nastrojena riba je promatrala njegovu nevolju.
«Jako si hrabar. Uspio si pobjeći kormoranu!"

Još uvijek bez daha, Zvezdan je pogledao ribu tamne boje koja mu se približavala. "Kormo- što?", upitao je Zvezdan kojemu se još uvijek vrtjelo u glavi.

"Crna ptica koja te uhvatila se zove kormoran. To su ptice koje jedu ribe pa je bilo dojmljivo gledati kako si joj uspio pobjeći i spasiti živu glavu. Kako si to uspio?" upitala je riba.

"Nemam pojma. Vjerojatno joj se nisu svidjele krljušti koje imam po tijelu. Mislim da mi pomogle kao oklop. Danas po prvi put slobodno plivam u rijeci. Trebao sam putovati do mora zajedno sa svojom braćom i sestrama, ali sam ih izgubio. Jesi li ih vidio?" upitao je Zvezdan.

"Žao mi je, nisam sreo tvoju obitelj, ali ako su pratili struju, vjerojatno su već daleko nizvodno. Ako želiš, mogu te otpratiti dio puta. Možda ih usput sretnemo.

Do mora ćeš najlakše doći ako pustiš da te vodi rijeka jer se ona ulijeva u more. Tako ćeš najbrže stići svoju obitelj", objasnio je Karlo. "Jesi li gladan?"

"Oh, da, stvarno bih volio nešto pojesti! Zovem se Zvezdan i dolazim s obližnje farme. Ja sam jesetra. A ti?" upitao je Zvezdan.

"Ja se zovem Karlo i ja sam som. Živim ovdje, u rijeci. Idemo pronaći nešto za jelo, a onda ćemo pokušati pronaći tvoju obitelj!"

Dvije su ribice pojele užinu u blizini obale i onda se uputile prema sredini rijeke gdje je struja puno jača. Voda ih je nosila nizvodno, a Zvezdan je uživao plivajući gore-dolje i oduševljeno klicao kada bi tok ubrzao.

Zvezdan stiže do mora i upoznaje nove prijatelje

Nakon nekoliko sati plivanja Zvezdan se umorio pa je počeo tražiti neko mjesto za odmor. Karlo je vidio da njegov maleni prijatelj oklijeva. Odlučio ga je ohrabriti: "Struja je sada vrlo jaka. Stvarno smo blizu mora i uskoro ćeš se moći odmoriti."

„Stvarno?“ Zvezdanu je vidno laknulo. "Osjetio sam da se okus vode promijenio, ali nisam znao da smo tako blizu mora."

„Voda je stvarno malo slanija. Uskoro će naše zajedničko putovanje završiti. Ja sam slatkovodna riba i ne mogu te dalje pratiti. Za razliku od tvog, moje tijelo nije prilagođeno morskoj vodi. Za nekoliko minuta ćeš stići do kraja rijeke i doći u more. Nastavi plivati duž morske obale i sve će biti u redu. Siguran sam da ćeš pronaći svoju obitelj."

„Puno ti hvala! Bilo je zabavno plivati zajedno! Ti si pravi prijatelj. Nadam se da ćemo se opet sresti jednog dana!"

"Doviđenja, Zvezdane. Sretno u moru!"

Dok je Karlo plivao natrag uzvodno, Zvezdan se nastavio puštati riječnim tokom. Ubrzo je primijetio da je stigao do mora: voda je postala mirnija, slanija, mnogo šira i bistrija, a dno se mijenjalo iz blata u fini pijesak. Počeo je plivati uz morsku obalu u potrazi za hranom. Uskoro je pronašao ukusni obrok. Nedaleko od plaže nalazilo se puno ukusnih račića nalik na kozice. „Mljac!“

Nakon nekog vremena primijetio je da nije sam: prema njemu je plivala jedna djevojčica jesetra. Sretan što više neće biti sam, Zvezdan je pozdravio pridošlu ribicu. Iznenadio se kada je vidio da mu je prišla djevojčica. Imala je tamniju boju zbog čega je zvezdana linija sa svake strane njezinog tijela bila još uočljivija. Zvezdan je nije mogao prestati gledati: bila je najljepša djevojčica koju je ikada vidio.

"Bok, ja sam Klara i živim nedaleko sa svojom obitelji", nasmiješila se lijepa djevojčica. „Tko si ti? Nisam te prije ovdje vidjela.“

Zvezdan je osjetio kako mu se srce topi i po prvi put u životu nije mogao pronaći prave riječi: "Zvezdan. Dolazim s jedne daleke farme. Izgubio sam braću i sestre i sada ih tražim. Jesi li ih možda vidjela?"

"Ne, nisam vidjela tvoje rođake" odgovorila je djevojčica. "Ali mogu te odvesti do našegorskog rezervata gdje živi nekoliko obitelji jesetri. Možda ih je netko od njih sreo. Trebali bismo što prije krenuti jer ovo mjesto nije sigurno", rekla je Klara.

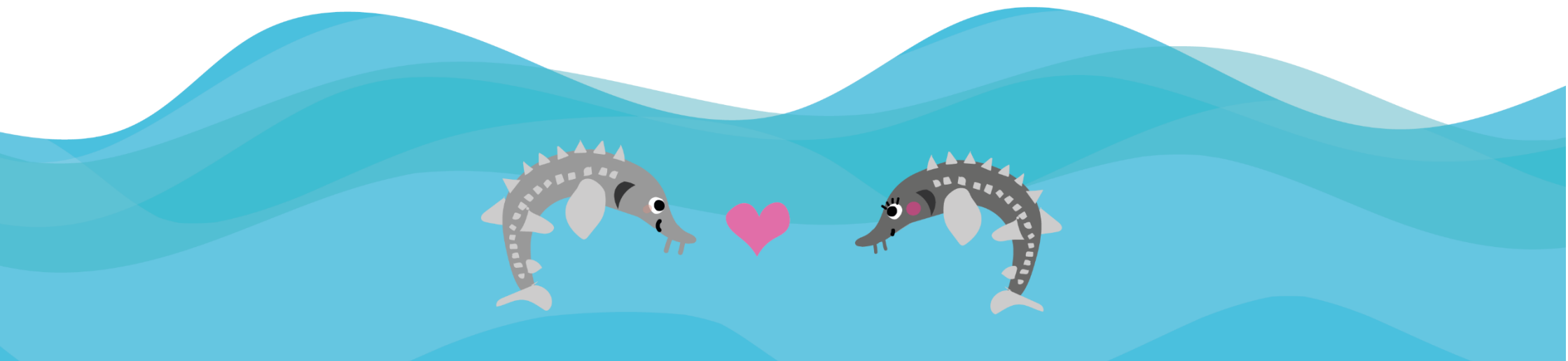
„Puno ti hvala! Idemo!“

Dvije su male jesetre počele plivati prema zaštićenom području i ubrzo su stigli do rezervata. Klara mu je ukratko objasnila što se sve nalazi oko njih: mjesta za hranjenje i odmorište, mjesta gdje se mogu sigurno igrati i plivati i mjesta gdje može upoznati druge obitelji jesetri.

"Prvo trebamo pitati moju obitelj", dodala je Klara.

Klara je usporila u blizini stijena prekrivenih vodenim biljkama i pozvala Zvezdana da uđe. "Bako, došla sam kući! Imamo gosta!", veselo je najavila Klara.

„Izvršno! Došla si u pravi čas. Uskoro će doći cijela obitelj i svima će biti drago upoznati tvog prijatelja.“

Nekoliko minuta kasnije cijela se obitelj okupila oko stola. Uživali su u večeri i razgovarali o priči koju im je ispričao Zvezdan. "Nevjerojatno! Izgledaš isto kao mi, ali si rođen na farmi i pušten u divljinu? To je vrlo neobično!"

"Čuo sam da smo dio programa spašavanja divljih populacija jesetri. Pogledajte", ponosno je pokazao svoje peraje. "Imam i malu žicu Pričvršćenu za peraje koja pokazuje odakle dolazim."

"Zanimljivo", odgovorio je Klarin otac i nastavio: „Morski rezervati poput našeg su napravljeni kako bi pomogli ugroženim vrstama. Ovdje se može sigurno živjeti, ali kada otplivate iz ovog područja, mogu vas uhvatiti u ribarske mreže ili vas mogu ozlijediti brodovi i skijaši na vodi."

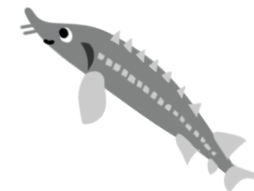
"Znači, putovao si sa svojom braćom i sestrama i onda si se izgubio?". upitala je Klarina majka.

"Ne, izgubio sam se čim su nas pustili u rijeku. Riječna struja je bila vrlo jaka i razdvojila nas je. Jeste li možda vidjeli jednu novu skupinu jesetri?" upitao je Zvezdan.

„Ne znam jesu li to tvoja braća, ali danas sam čuo da obitelj Beluga spominje novu skupinu koja pliva u rub našeg rezervata. Trebao bi ostati s nama večeras, a sutra ujutro možemo otići zajedno i provjeriti jesu li to tvoji rođaci. Trebamo ih upozoriti da se presele u unutarnji dio zaštićenog područja i tako izbjegnemo opasnost."

Zvezdan pronalazi svoje rođake

Umoran nakon dugog putovanja, Zvezdan je skoro odmah zaspao. Probudio se kad je Klara protresla perajom i nježno ga povela prema izlazu. „Dobro jutro! Žao mi je što te budim tako rano, ali pred nama je dug put i bolje je da odmah krenemo.“

Zvezdan je krenuo s Klarom i njezinom majkom. Usput su mu počeli objašnjavati da treba biti oprezan: "Na moru možeš naići na ptice koje jedu ribe, ribarska plovila, mreže, skijaše na vodi, ronioce, naftne mrlje s morskih platformi ili od pomorskog prijevoza, plastiku i brojne druge opasnosti koje trebaš izbjegavati.“

Vrijeme je brzo prolazilo i uskoro su se približili rubu zaštićenog područja gdje je prethodni dan bila uočena nova skupina riba.

"Klara, pazi da ne izađeš iz rezervata", rekla je njezina majka. „Dok ti plivaš u potrazi za Zvezdanovom braćom, ja ću posjetiti obitelj Beluga i provjeriti znaju li gdje se nalazi nova skupina riba.“

“U redu, mama, ne brini.“

Dvije mlade jesetre su počele istraživati područje: posvuda se kretalo puno račića, puževa, crva i riba. To je bila tako lijepa simfonija boja! Zvezdan se osjećao kao u raju: plivao je pored najljepše djevojčice, a mjesto je bilo prekrasno. Kad bi samo još uspio pronaći svoju obitelj! Zvezdan je uočio neka zanimljiva stvorenja s prozirnim tijelima koja su pulsirala u vodi. „Tko su ta stvorenja?“ upitao je iznenađeni Zvezdan. "Tako su graciozne!"

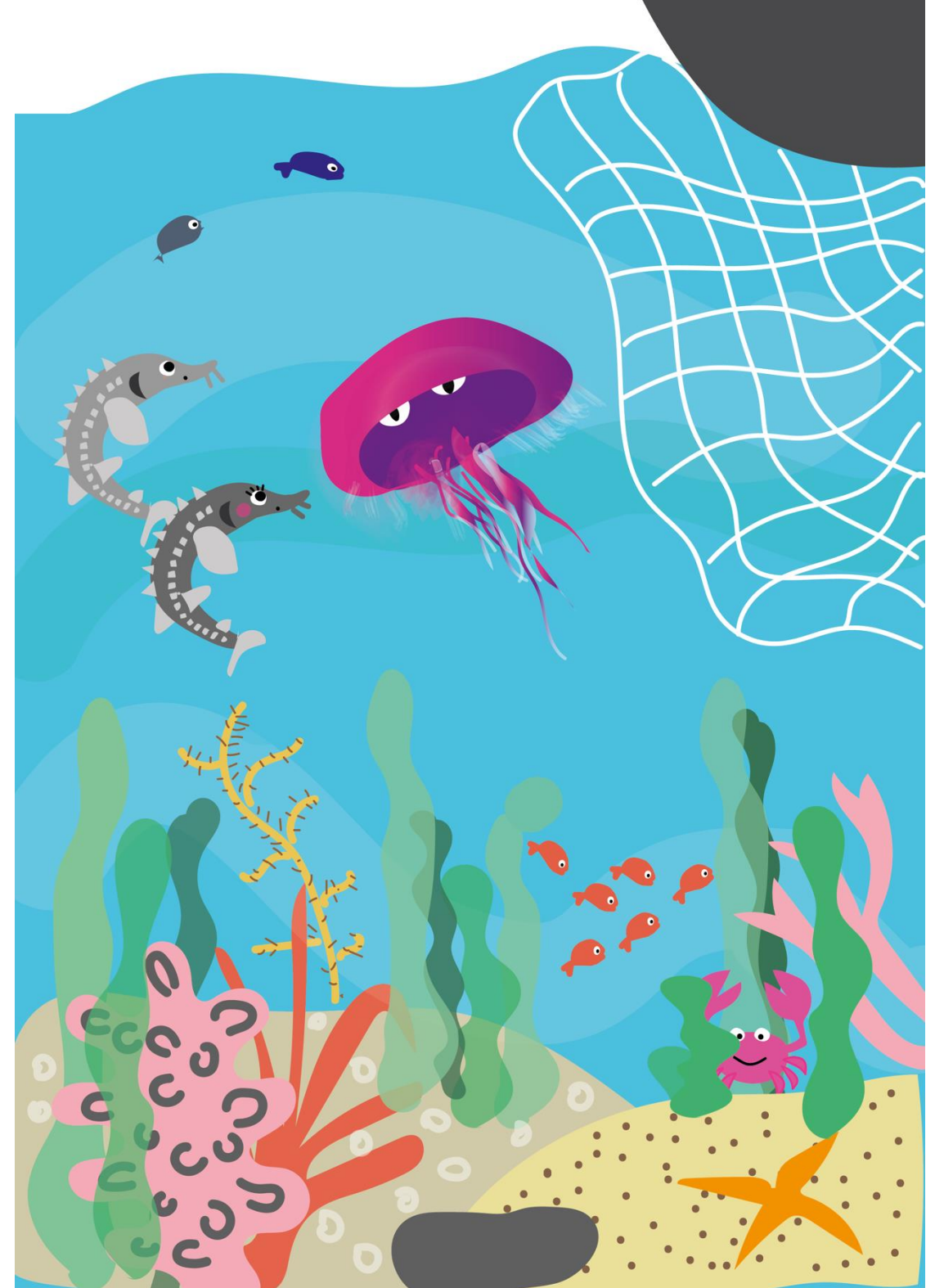
"To su meduze", odgovorila je Klara. „Ne idi im blizu jer imaju otrovne pipke.“

Na udaljenosti od nekoliko metara je plutala ribarska mreža. Zvezdan je htio impresionirati lijepu ribicu i ne znajući što je to, uplivao je u nju.

"NEMOJ!" Klara ga je upozorila, ali već je bilo prekasno. Bio je zarobljen u mrežu. Iznenađen i uplašen, počeo se izvlačiti. Klara je bila toliko iznenađena da se nije mogla pomaknuti. Zvezdan se svim silama trudio spasiti, ali bio je premalen. Nekoliko metara dalje je na stijeni sjedio jedan veliki rak koji je odmah shvatio da se mala riba nalazi u ozbiljnoj opasnosti. "Nemoj se micati jer će onda odmah početi izvlačiti mrežu. Pokušat ću klijestima prerezati konopac".

Uskoro je Zvezdan ponovno bio na slobodi. Klara ga je zagrlila, sretna što je spašen: "Jako si me uplašio! Nikad nemoj ulaziti u ribarsku mrežu! To je jedna od najopasnijih stvari koja postoji. Prije nekoliko godina smo zauvijek izgubili moga djeda nakon što su uhvatili u jednu takvu mrežu."

"Ne brini, nikada neću zaboraviti ovo zastrašujuće iskustvo", rekao je Zvezdan.

"Molim te, nemoj reći ni riječi mojoj mami. Upozorila nas je da budemo oprezni", dodala je Klara. Dvije male jesetre su zahvalile raku što je Zvezdanu spasio život i otplivale daleko od opasne zamke.

"Hej, djeco, gdje ste?" Klarina majka se približavala s dobrim vijestima.

„Skupina je jučer bila ovdje, a obitelj Beluga savjetovala im je da se približe brodskoj olupini, sigurnijem mjestu, i tamo pronađu hranu i sklonište. Nije daleko, možemo biti tamo za petnaestak minuta.“

„Nadam se da je to moja obitelj!“

Klarina majka je krenula prva, pokazujući put. Počeli su brže plivati prema brodskoj olupini. Zvezdan se veselio što će pronaći svoju obitelj, ali putem se nije mogao prestati diviti raznolikosti rezervata: tamo je živjelo toliko životinja i mjesto je izgledalo jako lijepo i mirno! Područje se činilo odlično za obitelji, a on se nadao da će uskoro pronaći svoje rođake i nastaviti život koji su zajedno započeli na farmi.

"Ovo je ta olupina ", objasnila je Klarina majka. "Vidjela sam nekoliko članova nove skupine. Provjerimo je li to tvoja obitelj."

Zvezdan je već ušao i ugledao svoju braću i sestre. "Andrej, Saša, Karolina, Martine, Ana, tako sam sretan što vas vidim!"

"Zvezdane! Tako smo sretni što si uspio! Planirali smo plivati zajedno do mora, ali ti si tako brzo nestao! Voda je bila jako mutna i nismo te mogli pronaći!"

"Bilo je teško na početku", rekao je Zvezdan, "ali imao sam sreće pa sam usput našao dobre prijatelje. Kad smo kod prijatelja: dopustite mi da vam predstavim Klaru i njenu majku. Oni su me ugostili u svom domu i doveli me k vama!"

"Hvala vam puno što ste se brinuli o našem mlađem bratu!"

"Zvezdane, ostavit ćemo te sada s tvojom obitelji, ali znaš gdje nas možeš pronaći. Uvijek si dobrodošao!"

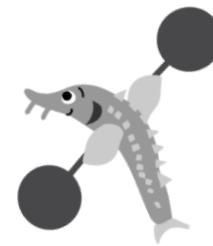
"Hvala vam puno na vašoj pomoći! Vidimo se sutra, Klara!"

Dok su Klara i njena majka odlazile, Zvezdan je počeo svojoj braći i sestrama prepričavati svoje pustolovine. Svi su zadivljeno slušali njegovu priču, diveći se kako njihov mlađi brat može odoljeti svim izazovima.

"Naš mali junak", rekla je njegova starija sestra Ana, "tako smo ponosni na tebe."

Okružen članovima svoje obitelji i znajući da su svi sigurni u morskom skloništu, Zvezdanovo srce je bilo ispunjeno srećom. Okrenuo se svom bratu Andreju i rekao:

„U pravu si! Naš prirodni dom je mnogo ljepši, a ja se veselim našim budućim pustolovinama!"

Priprema za migracije

Zvezdan, njegovi rođaci i druge obitelji jesetri su godinama sigurno živjeli u morskom rezervatu. Zvezdan i Klara su postali najbolji prijatelji koji su stalno provodili vrijeme zajedno, uživajući u novim iskustvima. Dvije male jesetre su se pretvorile u lijepe mlade odrasle ribe, a jednoga dana, dok su posjećivali Klarinu obitelj, otvorila se važna tema: mriješćenje i migracija.

"Ovo je jedno od najvažnijih putovanja u vašem životu pa se trebate dobro pripremiti prije nego što krenete", rekla je Klarina baka. "Napustit ćete sigurnost rezervata i migrirati niz rijeku kako biste pronašli odgovarajuća mjesta za polaganje jajašaca i razmnožavanje. Putem ćete naići na brojne opasnosti i izazove. Srećom, nećete biti sami. Nekoliko generacija će migrirati s vama, što vam povećava šanse za uspjeh."

"Kako da se pripremimo?" upitao je Zvezdan. "Rijeka je toliko drugačija od mora! Sjećam se jakih struja koje su me okretale naglavačke, napada ptica, blatnjave vode, mirisa mjesta gdje smo stavljeni u rijeku, ali ovo se čini tako daleko."

"Tada ste bili djeca. Zato se činilo tako teško. Sada ste odrasli. Vaša tijela su obučena za plivanje na velike udaljenosti i ne zaboravite – jesetre su najveće ribe u rijeci što znači da nemate prirodnih neprijatelja. Jedini neprijatelj kojeg se trebate bojati su ljudi – izbjegavajte ih koliko god možete."

"Zašto nam žele nauditi? Igrao sam se s djecom dok sam bio na farmi i bili su tako dragi i dobri prijatelji!"

"Djeca su stvarno draga, ali odrasli nas love, posebno zbog naše ikre. Zovu je kavijar. To se smatra luksuznim proizvodom i iz tog razloga su nas prekomjerno izlovili. Štoviše, koriste rijeku za brodove, grade brane za hidroelektrane, nasipe i kanale, tako da su blokirali naše migracijske prolaze i uništili mnoga mjesta koja smo koristili za razmnožavanje, uzgajanje i hranjenje. Sve je teže pronaći nekoliko preostalih mjesta."

"Zašto to rade?" iznenađeno je upitala Klara. "Zar ne znaju da svi živi organizmi u rijeci ovise o tim mjestima za opstanak?"

"Mislim da graditelji i inženjeri ne znaju da uništavaju ta vitalna mjesta", odgovorila je baka.

"Ali", primijetio je Zvezdan, "postoje ljudi koji nam pokušavaju pomoći. Rođen sam na farmi koja sudjeluje u programu spašavanja. Ljudi su pokrenuli posebne farme za proizvodnju mladih jesetri koje vraćaju u rijeku. Sagrađili su također morske rezervate poput ovog u kojem živimo!"

"Kao što sam čuo, zabranili su ribolov jesetri, ali neki ljudi nas još uvijek love! Takve ljude nije briga za našu sudbinu i napore uložene da nas spase!"

Zvezdan je glasno razmišljao: "Ako bi ljudi poštovali zakone i ako bi razumjeli da će naš program spašavanja donijeti korist i njima, mogli bismo se mnogo brže oporaviti! Bako, kako se to može postići?"

"Vjerujem da će jednog dana ljudi shvatiti da naši životi ovise o pristupu tim važnim mjestima u rijekama i moru. Potrebni su nam migracijski prolazi da stignemo do područja gdje smo se rodili i gdje se možemo razmnožavati. Trebaju nam strože zaštićena područja gdje nam nitko ne može nauditi, tako da možemo odgojiti naše mališane i ponovno započeti krug života. Ali do tada, molim vas, čuvajte se! U rijeci ste najviše izloženi opasnostima jer teže možete pronaći sklonište!"

„Puno ti hvala, bako!“

"Dobro se najedite prije polaska! U rijeci ćete biti prezauzeti i nećete imati vremena za jelo!"

Zvezdan i Klara su otišli posjetiti Andreja koji se spremio krenuti s prvom skupinom. Htjeli su razmijeniti informacije o odgovarajućim mjestima za razmnožavanje: "Čula sam da je put do mjesta gdje sam rođena blokiran velikom branom", rekla je Klara.

"Možda bismo trebali stati blizu farme gdje smo rođeni. Lako ju je pronaći", rekao je Zvezdan.

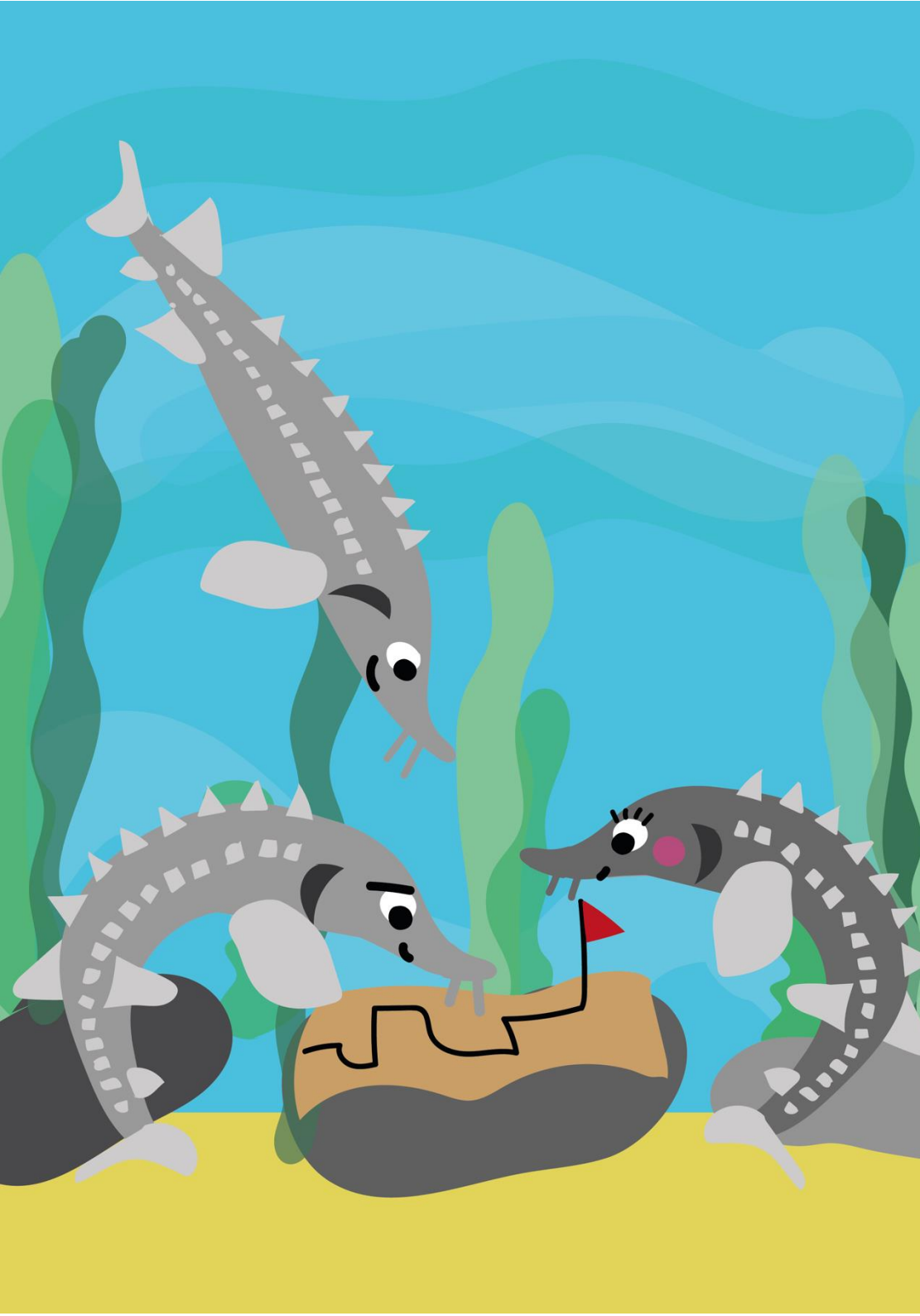
"Jedna starija jesetra koja se mrijestila prošle godine mi je rekla da uzvodno od farme postoje bolja mjesta. Moramo pronaći dublju vodu s kamenitom podlogom i izbjeći blato jer bi to moglo naškoditi jajašcima i novorođenim ribicama", dodao je Andrej.

"U redu, ali to znači da ćemo morati provesti više dana u rijeci. Klarina baka nam je rekla da će biti lakše plivati ako ostanemo blizu dna rijeke. Još uvijek se sjećam jake struje s kojom sam se borio u rijeci. Bilo je lijepo putovati rijekom nizvodno do mora, ali ovaj put ćemo morati uzvodno."

"Nadajmo se da će sve biti u redu! Kada planirate krenuti?"

"Klara i ja trebamo još dva tjedna za pripremu. Slijedit ćemo drugu skupinu. Sretan put, Andrej! Vidimo se uskoro u rijeci!"

"Doviđenja, Zvezdane. Zbogom, Klara! Pazite na sebe!"

Povratak u rijeku

Ostala su još samo dva tjedna prije polaska i Klara i Zvezdan su sve intenzivnije trenirali, obilnije se hranili i po cijeli dan plivali. Nakon što su ponovno razgovarali s obitelji i s obzirom da su ljudi jesetre najčešće lovili noću, odlučili su putovati po danu i noću se skrivati. Tako će imati bolje izgleda uspješno doći do mrijestilišta.

Konačno je stigao važan dan. Uz rub morskog rezervata su se susreli s drugim jesetrama koje su se pripremile za migracije. Skupina je krenula rano ujutro uputivši se prema riječnom ušću. Nakon nekoliko sati plivanja, Zvezdan je osjetio da je voda postala slađa i mutnija, a boja se promijenila u zelenkastu. "Približavamo se riječnom ušću", rekao je Zvezdan.

"U redu, pokušat ćemo ostati zajedno. Vrlo je teško svladati snažnu struju", odgovorio je vođa skupine. "Ne zaboravite plivati blizu riječnog dna i uzduž obale gdje također možete pronaći sklonište i mjesta za odmor. Čuvajte se i izbjegavajte ribarske mreže! Sretno!"

Skupina jesetri je ušla u rijeku pa je počela bitka protiv struje. Njihova tijela su se izvrtala pod jakim tokom, no ubrzo su uspjeli doći do riječnog dna gdje je struja bila sporija i mogli su plivati.

Klara je nakon nekoliko sati bila jako iscrpljena. Zvezdan je video da usporava pa ju je odveo do velike stijene na dnu rijeke: "Sakrij se iza stijene. Možemo ostati ovdje dok ne povratimo energiju."

"Hvala, nisam više mogla plivati dalje. Jako sam umorna", odgovorila je Klara.

Još četiri jesetre su im se pridružile, pokušavajući uhvatiti dah. "Vani je sve mračnije. Uskoro bismo trebali pronaći mjesto gdje ćemo prenoćiti i izbjeći ribare."

"Mislim da se približavamo farmi na kojoj sam rođen. Prepoznajem okus vode", rekao je Zvezdan. "Možemo potražiti sklonište u blizini."

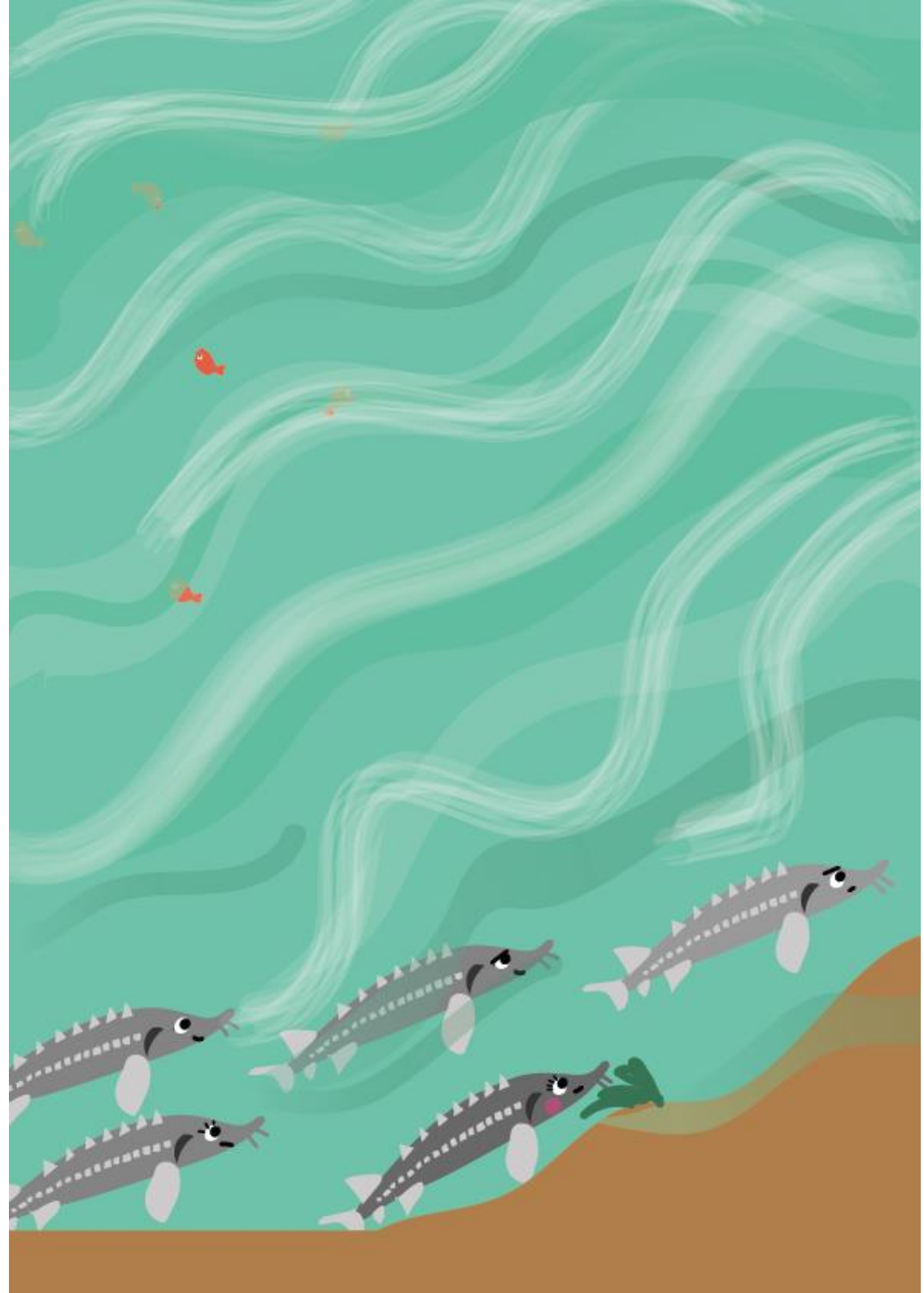
Sat vremena kasnije su napustili stijenu i ponovno počeli plivati protiv struje. Zvezdan je odjednom prepoznao poznati obris.

"Karlo, jesi li to ti?" upitao je iznenađeni Zvezdan.

"Upoznali smo se prije mnogo godina, kada sam pokušavao pronaći svoju obitelj."

"Zvezdane! Vau, kako si velik! Sada si veći od mene, iako sam dosta stariji od tebe! Jesi li pronašao svoju obitelj? Što radiš ovdje?" upitao je Karlo.

"Da, sreli smo se u moru. Sada se zajedno s drugima vraćamo zbog razmnožavanja. Zamisli, Karlo, postat ću otac. Ovo je moja supruga Klara. Plivali smo cijeli dan protiv struje i sada smo iscrpljeni. Možeš li nam pomoći pronaći sklonište?"

"Naravno! Molim vas, pođite sa mnom, uskoro će ovdje nastati gužva i bit će jako opasno."

Cijela skupina je krenula za Karlom. Nije prošlo dugo i stigli su do široke rupe na dnu. Karlo pozvao da uđu.

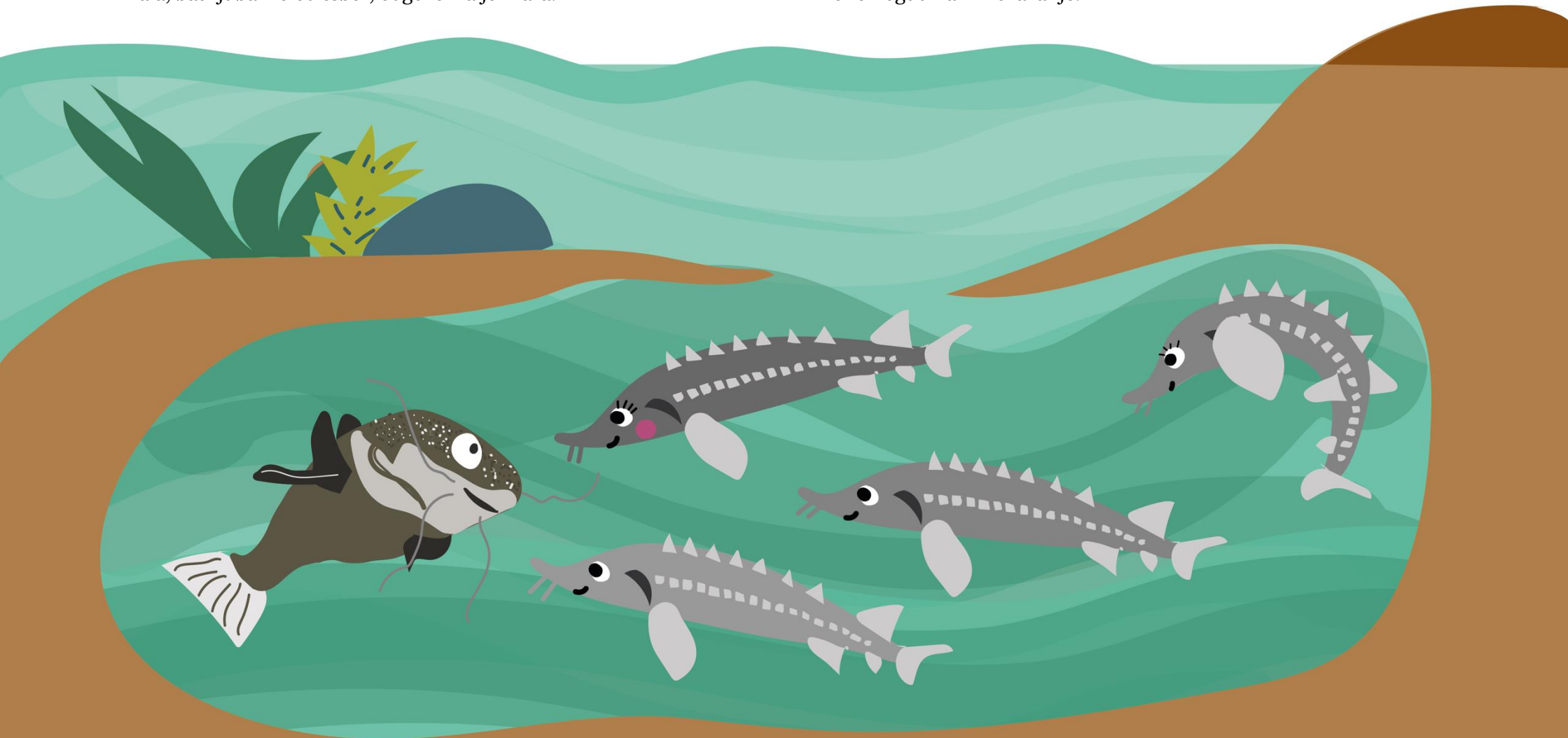
"Mogu vam poslužiti nešto hrane jer ste, pretpostavljam, gladni i umorni nakon čitavog dana putovanja."

"Hvala, baš ljubazno od tebe", odgovorila je Klara.

"Spomenuo si da je mjesto opasno. Što se događa?"

"Ah, dolaze neki grozni ljudi i iako je ribolov zabranjen u vrijeme mriješćenja, oni bacaju ribarske mreže i čekaju cijelu noć. Ujutro odlaze jer se boje policije. Tako prije mriješćenja nestaju cijele riblje obitelji, a bez novih generacija sve nas je manje u rijeci."

"To je užasno", rekao je Zvezdan, "to znači da si i ti u opasnosti kao i mi! Oni ne razumiju da će sve ribe u rijeci uskoro nestati ako im se ne onemogućí razmnožavanje. "

"Očito ne razumiju", odgovorio je Karlo. "Nažalost, ne shvaćaju da imamo važnu ulogu u održavanju zdravog života u rijeci i da imamo pravo živjeti, imati obitelji i biti sretni. Za njih, mi smo samo hrana i zabava. Kad god čujete buku od njihovih motornih čamaca, otplivajte! To znači da su blizu i da će vam nauditi. Sada bismo trebali malo odspavati. Sutra vas očekuje dugo putovanje."

Uzvodna migracija

Svanulo je i jesetre su se počele pripremati za uzvodno putovanje. Prije odlaska im je Karlo dao još nekoliko savjeta: "Riječno korito je usko, voda brzo teče i, nažalost, nemate mnogo mjesta za skrivanje od opasnosti na koje možete naići. Uzmite u obzir nekoliko stvari: Prvo, buka znači opasnost – ili dolazi iz čamaca ili od pumpi i cijevi kojima se vadi voda u razne svrhe. To je posebno opasno za vašu novorođenčad jer ih cijevi mogu odmah povući. Zato, izbjegavajte buku koliko god je moguće. Drugo, ako voda sadrži pjenu ili je neke druge boje umjesto zelene, otplivajte daje što brže možete jer to znači da je rijeka zagađena i da je voda otrovna. Treće, ako vidite građevine uzduž obale ili u rijeci, područje može postati zamka iz koje je teško pobjeći. Plivajte što brže možete do prirodnih dijelova rijeke gdje se možete sakriti ako je potrebno."

"Pa, hvala ti puno na savjetima! Nadajmo se najboljem", odgovorio je Zvezdan. "Vidjet ćemo se za par dana kada budemo plivali natrag do mora!"

"Bok! Želim vam sretan put!"

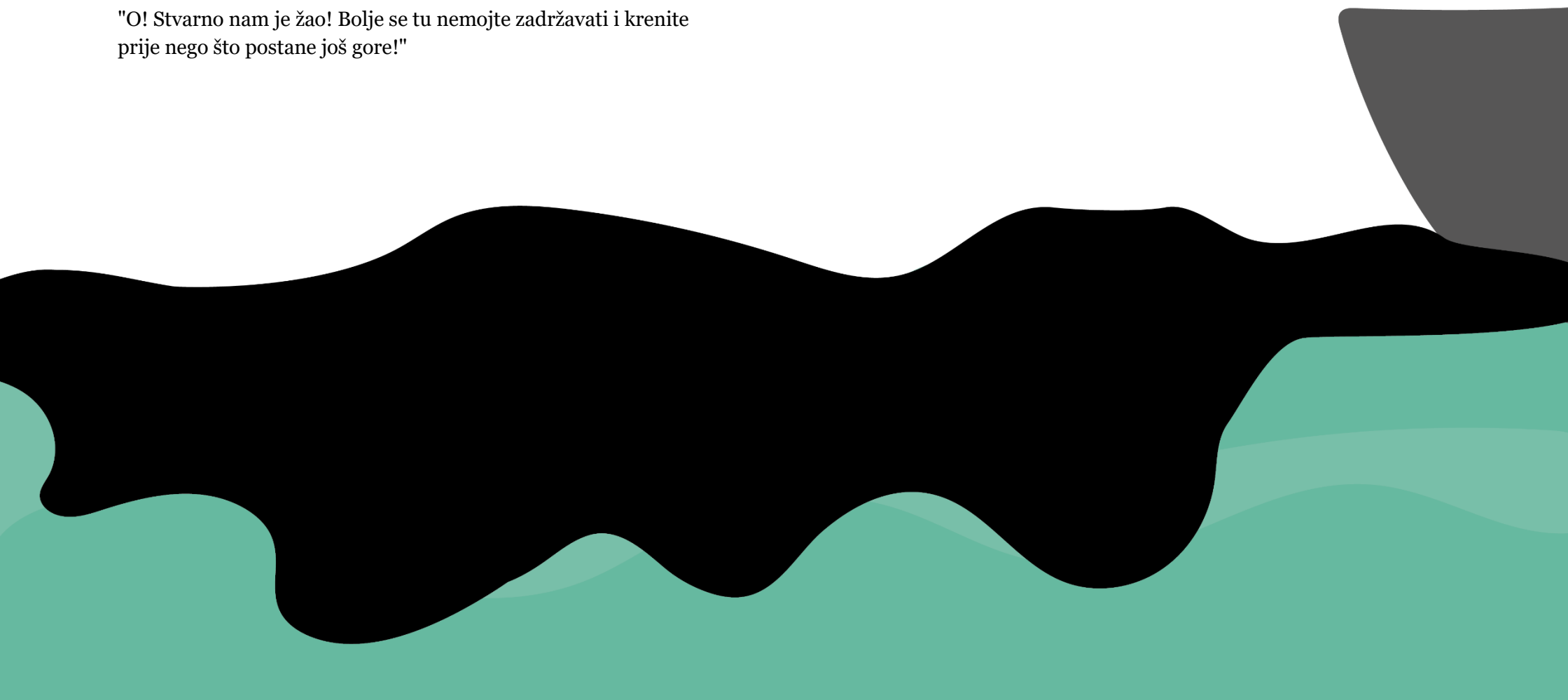
Skupina jesetri je napustila Karlovo sklonište i ponovno započela borbu s jakim riječnom strujom na uzvodnom putu. Nakon nekoliko sati uočili su veliku crnu mrlju na dnu rijeke, a nekoliko riba je počelo jako kašljati: "Bok, jeste li dobro? Što se dogodilo?" zabrinuto je upitao Zvezdan.

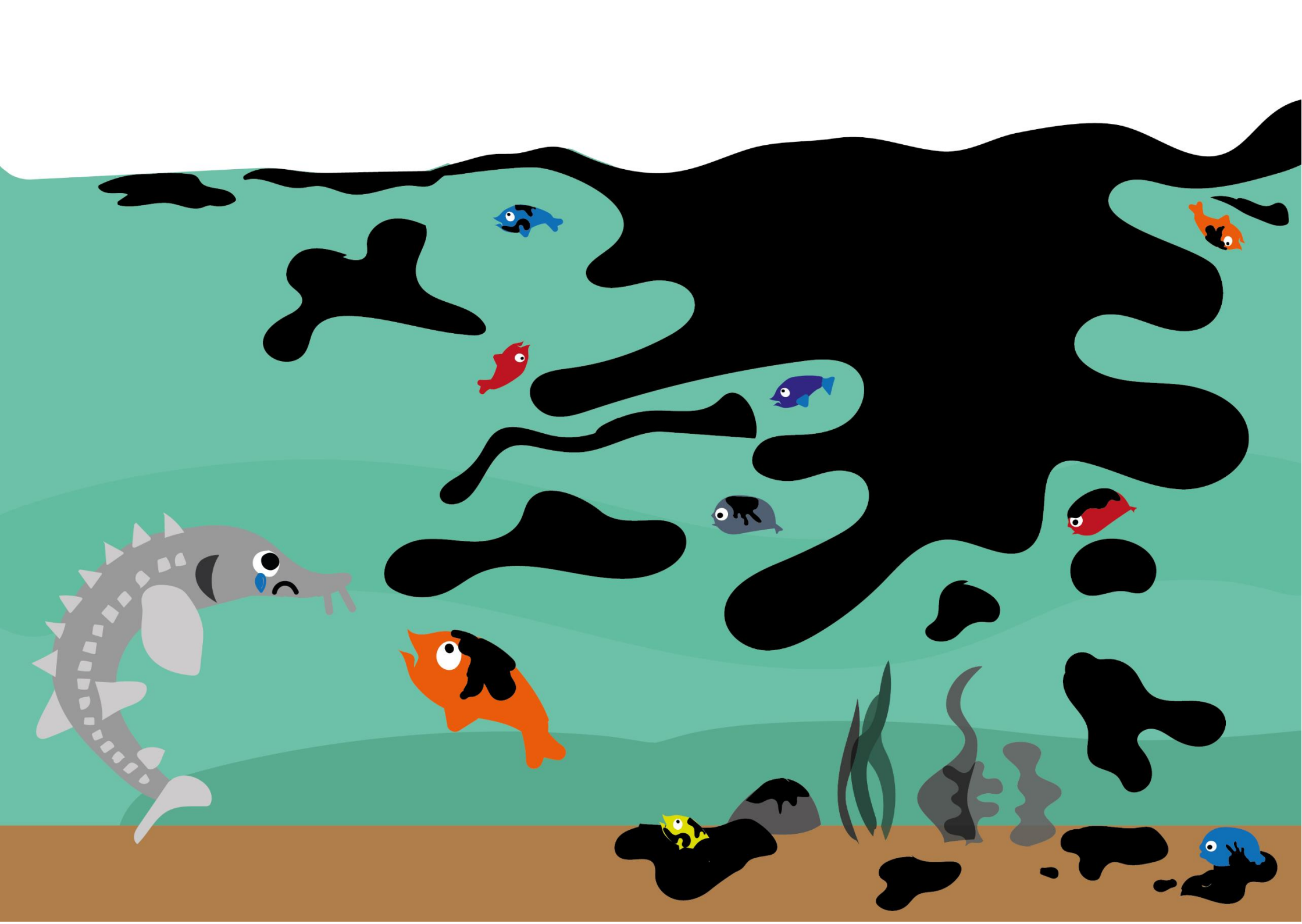
"Bok. Nadamo se da ćemo se oporaviti", odgovorila je ribica. "Blizu smo luke gdje veliki brodovi čiste motore i ispuštaju gorivo u vodu. Ne možemo više disati, da ne spominjemo da je naš dom bio prekriven slojevima nafte i da ćemo se morati preseliti."

"O! Stvarno nam je žao! Bolje se tu nemojte zadržavati i krenite prije nego što postane još gore!"

"Nije se lako kretati. Nafta se proširila na kilometre. Osim toga, cijelo područje je pogođeno zbog izgradnje obale pa se dosta dugo ne može pronaći niti hranu niti sklonište. Morat ćemo potražiti sklonište kod drugih obitelji što će stvoriti napetosti i sukobe. Da su ljudi samo bili pažljiviji pri čišćenju svojih brodova, mogli smo zadržati svoje domove i normalno živjeti. Sada ne znamo kamo da idemo."

"Još uvijek mislim da je bolje napustiti ovo mjesto. Možda će za nekoliko dana rijeka isprati naftu pa ćete se moći vratiti u svoj dom. Sretno!" Zvezdan se okrenuo i zaplivao s Klarom.

Nekoliko kilometara uzvodno su naišli na ostale koji su zastali. Voda je bila crvenkasta i vrlo čudnog okusa. Na dnu rijeke bilo je puno mrtvih organizama, a Klara se prisjetila Karlovih savjeta. "Hmm, ovo je vjerojatno zagađeno područje. Baka je jednom spomenula da će se na svom putovanju morati suočiti s pesticidima čiji je učinak bio grozan. Ljudi ih koriste na poljoprivrednim poljima za kontrolu štetočina, ali ne razumiju da ti proizvodi utječu na njihovo zdravlje: nakupljaju se u biljkama i povrću ili prodiru do vode gdje mogu ubiti vodene organizme. Učinci traju duže vremensko razdoblje i utječu na nove generacije. Trebali bismo otplivati do druge strane obale. Možda je tamo situacija bolja pa možemo krenuti dalje uzvodno."

Skupina jesetri je prešla na drugu stranu rijeke i okus vode je postepeno postao uobičajen. Počeli su brže plivati da što prije odmaknu od otrovnog mjesta. Nakon nekoliko sati plivanja Zvezdan je začuo poznati glas: "Kako si, mali brate?"

"Andrej! Kako sam sretan što te vidim! Kako si?"

"Umoran sam. Proveli smo nekoliko dana u potrazi za najboljim mjestima za mriješćenje, a sada idemo kući."

Pridružio im se ostatak Andrejeve skupine. „Uskoro bismo trebali pronaći mjesto gdje ćemo prenoćiti", rekla je jedna starija riba. Upravo smo prošli zaštićeno područje. Možemo otići tamo i čavrljati tijekom večeri. Sutra ujutro možemo nastaviti putovanje. Vi možete krenuti uzvodno, a mi ćemo nizvodno do mora. Može?"

"Može", javile su se ostale jesetre.

Srećom, zaštićeno područje je bilo blizu. Pronašli su duboki bazen u koritu rijeke. Klara je bila jako umorna. „Jesi li dobro?", upitao je Zvezdan. "Znam da ti je puno teže plivati jer nosiš jaja pa mi, molim te, reci kada bude bilo potrebno stati."

"Dobro sam, hvala ti", odgovorila je Klara. "Idemo popričati s tvojim bratom. Možda bi nam mogao preporučiti dobro mjesto gdje bih mogla poleći jajašca." Pridružili su se Andrejevom jatu jesetra da razmijene najnovije vijesti.

„Stariji su nam rekli da se daleko uzvodno nalaze jako dobro mjesta za mriješćenje. Pokušali smo doći do tih mjesta, ali su mnoga nedavno uništena. Rijeka je kanalizirana, izgrađeni su nasipi i zgrade duž obale, a velika brana nam je potpuno blokirala prolaz uzvodno pa nismo mogli proći! Sve je teže pronaći mjesto za mriješćenje i hranjenje prije premještanja nizvodno do mora."

"Aah! Situacija je još teža nego što sam mislio", rekao je Zvezdan. "Nadam se da će ljudi uskoro shvatiti da ribe isto imaju svoje potrebe i da će nam pomoći tako što će obnoviti neka mjesta koja su nam potrebna!"

"Ali, što bismo sada mogli učiniti? Gdje možemo pronaći preostala mjesta ako tako brzo nestaju?" Klara je bila iscrpljena i imala je suze u očima.

"Postoje dva zaštićena područja u kojima je još uvijek dostupno nekoliko prikladnih mjesta", odgovorio je Andrej. "To su mjesta gdje se mi mrijestimo, a vama savjetujemo da potražite nova mjesta na istom području. Trebate još jedan dan plivati i doći ćete do njih. Međutim, treba obratiti pozornost na invazivne vrste riba jer su se one počele naseljavati u rijeci i predstavljaju ozbiljnu prijetnju za naše novorođene bebe!"

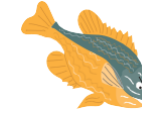
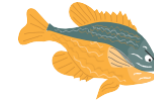
"Puno ti hvala na savjetu, Andrej. To će nam uštedjeti puno truda i energije", odgovorio je Zvezdan.

Dva su jata jesetri provela noć pokušavajući se odmoriti i uštedjeti energiju za naredne dane. Sljedećeg jutra je prva skupina otišla rano prema moru dok su Zvezdan i njegovo jato doručkovali. Nakon toga su počeli plivati uzvodno prema zaštićenim područjima.

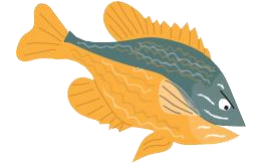
Nakon pola dana plivanja, Klara se umorila pa je usporila. Zvezdan joj se pridružio u potrazi mjesta za odmor. Ušli su u potpuno napuštenu zonu. Nisu znali što se tamo dogodilo jer nije bilo niti jednog živog bića. Ništa se nije kretalo i nije bilo nikakvih zvukova. Gdje su svi otišli?

Odjednom su osjetili strašnu bol. Mišići su im bili paralizirani i izgubili su svijest.

Klara i Zvezdan se bore za svoju djecu

Rijeka je dvije jesetre odnijela nizvodno. Mutna voda ih je skrivala od pogleda, a struja ih je lagano gurala prema obali. Zapetljali su se u korijenje drveća i tamo ostali nekoliko sati u nesvijesti. Polako su se počeli oporavljati, pokušavajući shvatiti što se dogodilo. "Nikada nisam osjetila takvu bol", rekla je Klara.

"Što se dogodilo? Kako smo tu dospjeli?" upitao je Zvezdan.

"Izgleda da su vas ljudi pokušali ubiti strujnim udarom", rekao je duboki glas. Iza korijenja drveća ih je promatrao slatkovodni rak. "Imali ste sreće što ste uspjeli pobjeći."

"Strujni udar? Što je to?" upitao je iznenađeni Zvezdan.

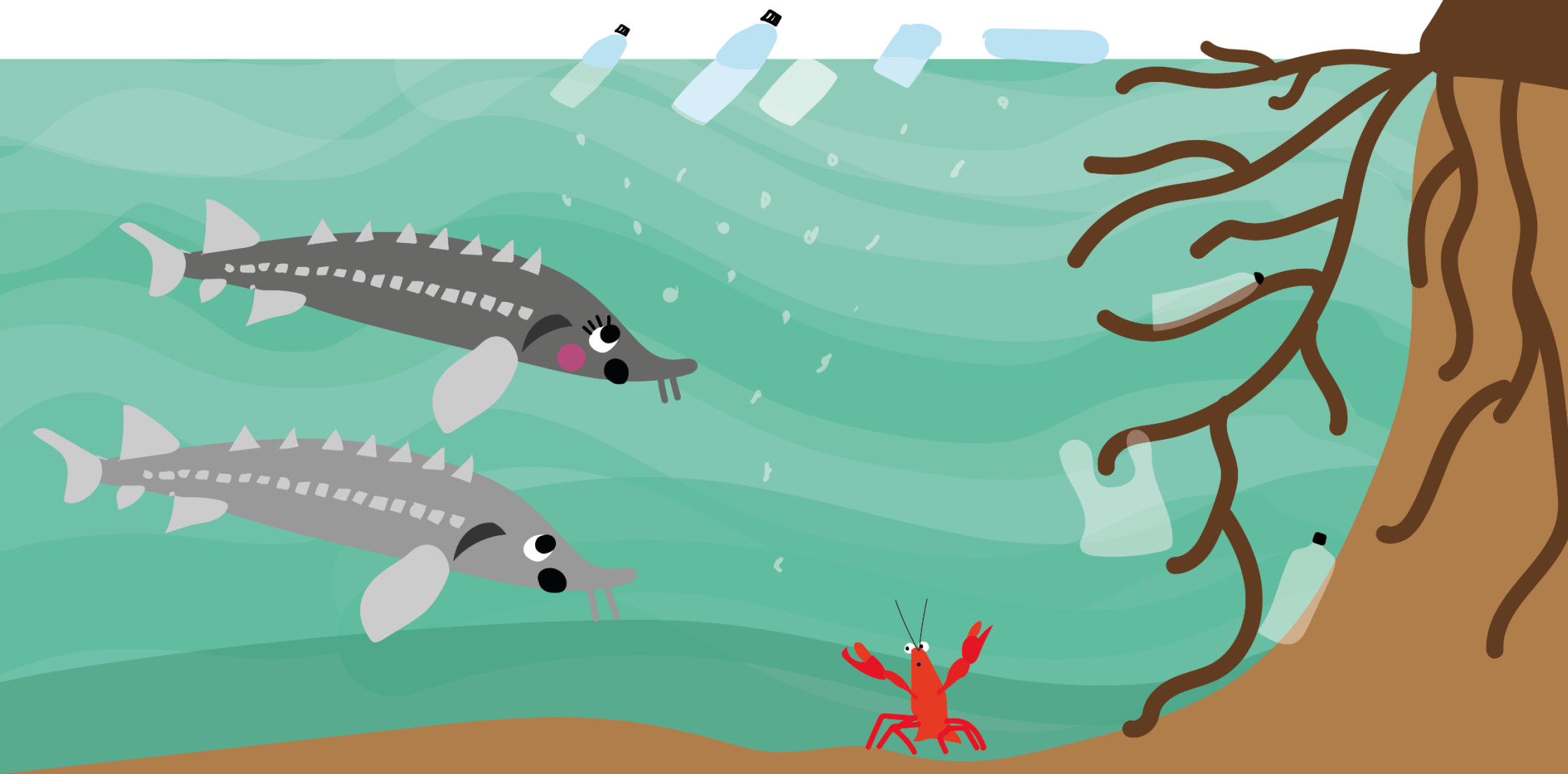
"To je nezakonito, ali neki ljudi koriste električnu struju za hvatanje ribe. Velike ribe ugibaju od jake struje i onda ih ljudi skupljaju. S vremenom to ima teške posljedice jer iz rijeke nestaju svi oblici života."

Klara se počela oporavljati. Osjetila je glad. U blizini je ugledala neke sićušne bijele organizme koji su sličili račićima pa ih je htjela pojesti. "NE!", poskočio je slatkovodni rak. Klara je zbunjena ispljunula svoj ulov. "Što se dogodilo?" upitala je zapanjena Klara. "Okus je bio grozan."

"To su komadi plastike", odgovorio je rak. "Ljudi bacaju plastične predmete u rijeku ili ih ostavljaju na obali, posebice nakon zabava i

odmora. Plastika onda ide dalje prema moru ili zapne u korijenje drveća. Na površini, iznad nas, nalazi se veliki paket plastičnih boca koji se razlaže na komadiće i onda tone do riječnog dna." Dok je govorio, s površine su padale šarene pahulje. "Opasni su", nastavio je, "pa pokušajte da ih ne jedete jer vam se mogu nakupiti u želucu. Od toga se ugiba u strašnim bolovima."

- Oh, hvala ti puno! Upravo si me spasio!

Slatkovodni rak im je rekao gdje mogu pronaći mjesto za prespavati. Za desetak minuta su se zatekli u dubljoj vodi. Tamo su se sakrili iza velikih stijena, nedaleko od obale rijeke. "Tako sam sretna što smo pronašli sigurno mjesto za odmor. Boli me cijelo tijelo i više ne osjećam peraje", rekla je Klara prije nego što je zaspala.

Sljedeće jutro su se osjećali malo bolje, ali Klara se bojala napustiti sklonište. "Što će se dogoditi ako opet naiđemo na te ljude? Bojim se da možda neću preživjeti još jedan električni udar ili da će od toga nastradati moja jajašca. Trebali bismo pokušati što prije pronaći mjesto za mriještenje."

"Slažem se s tobom. To je bilo strašno. Imali smo sreće što smo pobjegli živi, a to se možda više neće ponoviti. Ovo mjesto se čini dosta čisto. Voda je duboka, baš kakva nam treba. Možeš li tu ostati dok ja potražim moguća mjesta u blizini?"

Zvezdan je plivao uzvodno i ubrzo se vratio s dobrim vijestima: "Mislim da sam našao savršeno mjesto. Želiš li provjeriti? Udaljeno je pet minuta."

„Izvršno!“ Klara je počela plivati i ubrzo su došli do mjesta. Složila se da je to zaista savršeno mjesto pa se počela pripremati za mriještenje. Sat vremena kasnije su obje jesetre bile sretna. Njihova misija je bila završena. Jajašca su bila sigurno položena i oplodjena.

"Misliš li da je sigurno ostaviti ih ovdje same?" Klara je bila jako zabrinuta. "Možda je bolje da ih neko vrijeme čuvamo i provjerimo ima li nekih opasnosti u blizini."

"U pravu si", odgovorio je Zvezdan. "Ti se odi odmoriti u sklonište, a ja ću ostati ovdje. Doći ću malo kasnije. Poslije ih ti

možeš čuvati. U redu?"

"Budi na oprezu", reče Klara i otpliva prema skloništu.

Nekoliko sati kasnije se Zvezdan došao odmoriti. "Sve je u redu, rekao je. Vidio sam samo neke školjke i male kraljeznjake, ali nisu se približavali našim jajašcima."

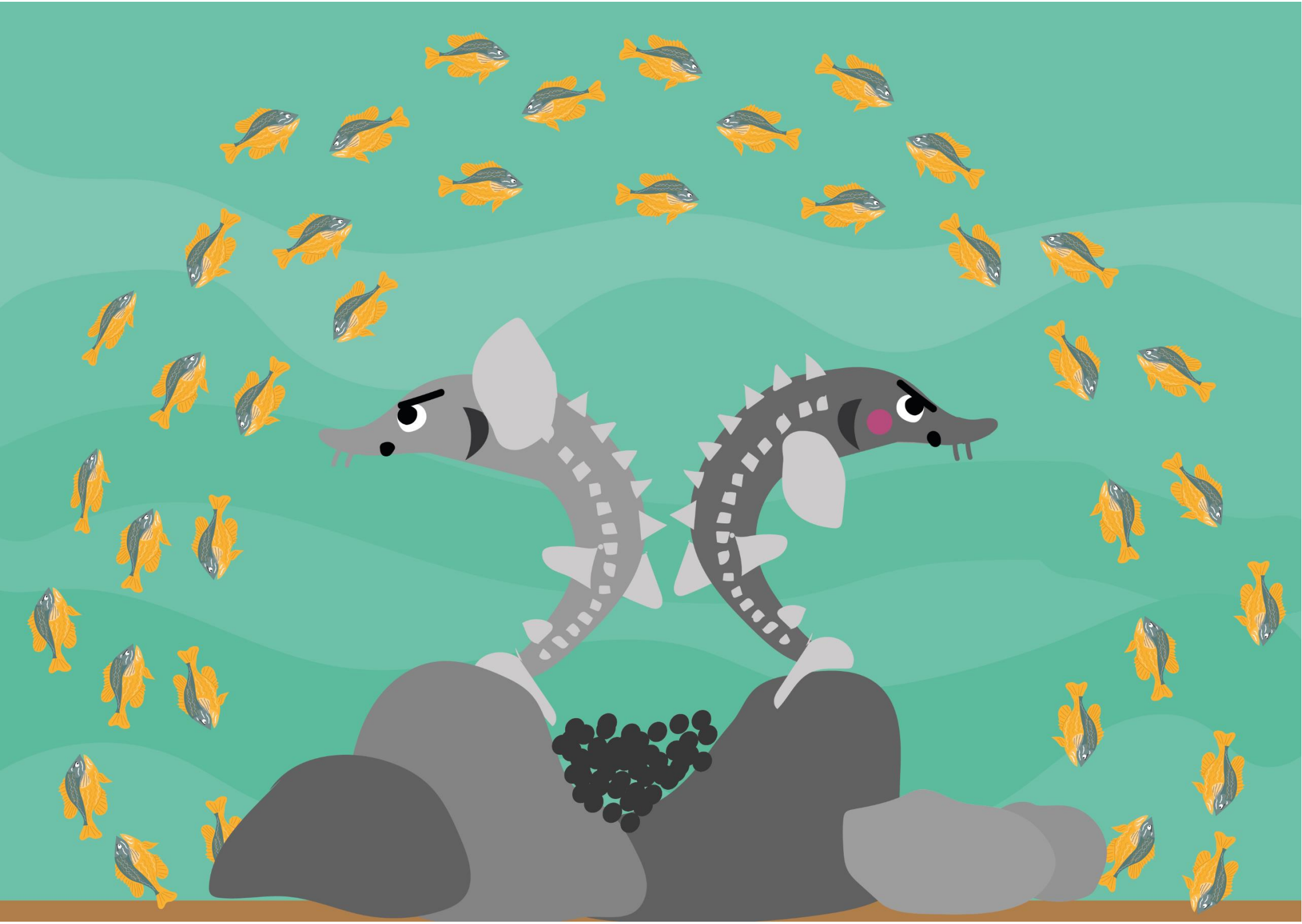
"Sada je moj red. Pokušaj se malo odmoriti", rekla je Klara. "Nadam se da će sve biti u redu."

Zvezdan je skoro bio zaspao kada je čuo Klaru kako zapomaže. Za dvije minute je došao do nje, točno na vrijeme da vidi kako se bori s nekim malim, vrlo šarenim ribama koje su pokušavale pojesti njihova jajašca. Bile su jako pohlepne i agresivne! Sirota Klara je bila okružena sa svih strana i nije mogla braniti sva jajašca. Zvezdan se jako naljutio kada je vidio koliko su se približile: "Hej, što to radite?" viknuo je dok je plivao pored Klare.

Male ribe nisu bile spremne započinjati raspravu. Imale su samo jednu stvar na pameti: pojesti njihova jajašca! Zvezdan se prisjetio bakinih riječi: "Jesetre su najveće ribe u rijeci i ne trebaju se bojati nikoga osim ljudi!" Napao je jato neprijateljskih ribica i počeo ih gutati. Iznenadio ih je napad pa su odmah napustile jajašca. Pokušale su se boriti protiv Zvezdana, ali u to mu se pridružila Klara pa su ih zajedničkim silama odbili. Uskoro je ostalo samo nekoliko neprijateljskih ribica koje su počele udaljavati kako bi spasile svoje živote.

"Ovo smo izvršno odradili", rekla je Klara. "Uspjeli smo spasiti jajašca. Nisam znao da možeš biti tako agresivan!"

"Nisam ni ja", odgovorio je Zvezdan, "ali do sada nas još nitko nije pokušao napasti nas i naša jajašca. Znaš da ću učiniti sve da zaštitim tebe i djecu!"

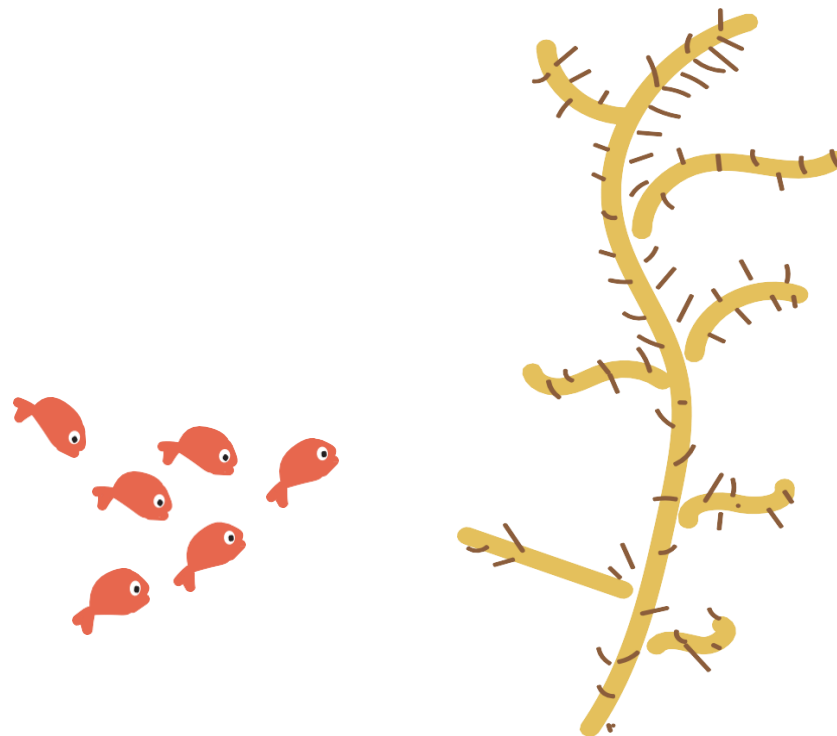
"Što se to dogodilo?", zabrinuto je upitala Klara. "Izgledale su kao neke normalne ribe. Pokušala sam im objasniti da smo ugrožena vrsta i da je vrlo važno da naša djeca sigurno odrastu, ali čini se da nisu razumjele."

„Ti ostani i pripazi na jajašca, a ja ću potražiti našeg prijatelja slatkovodnog raka i pitati ga zna li možda kakve su to neobične ribe“, rekao je Zvezdan. Uskoro se vratio s vijestima. "Opet smo imali sreće! Slatkovodni rakovi misle da smo upoznali sunčanice. To je jedna invazivna vrsta koja uništava razne populacije riba u rijeci jer im uništava jajašca."

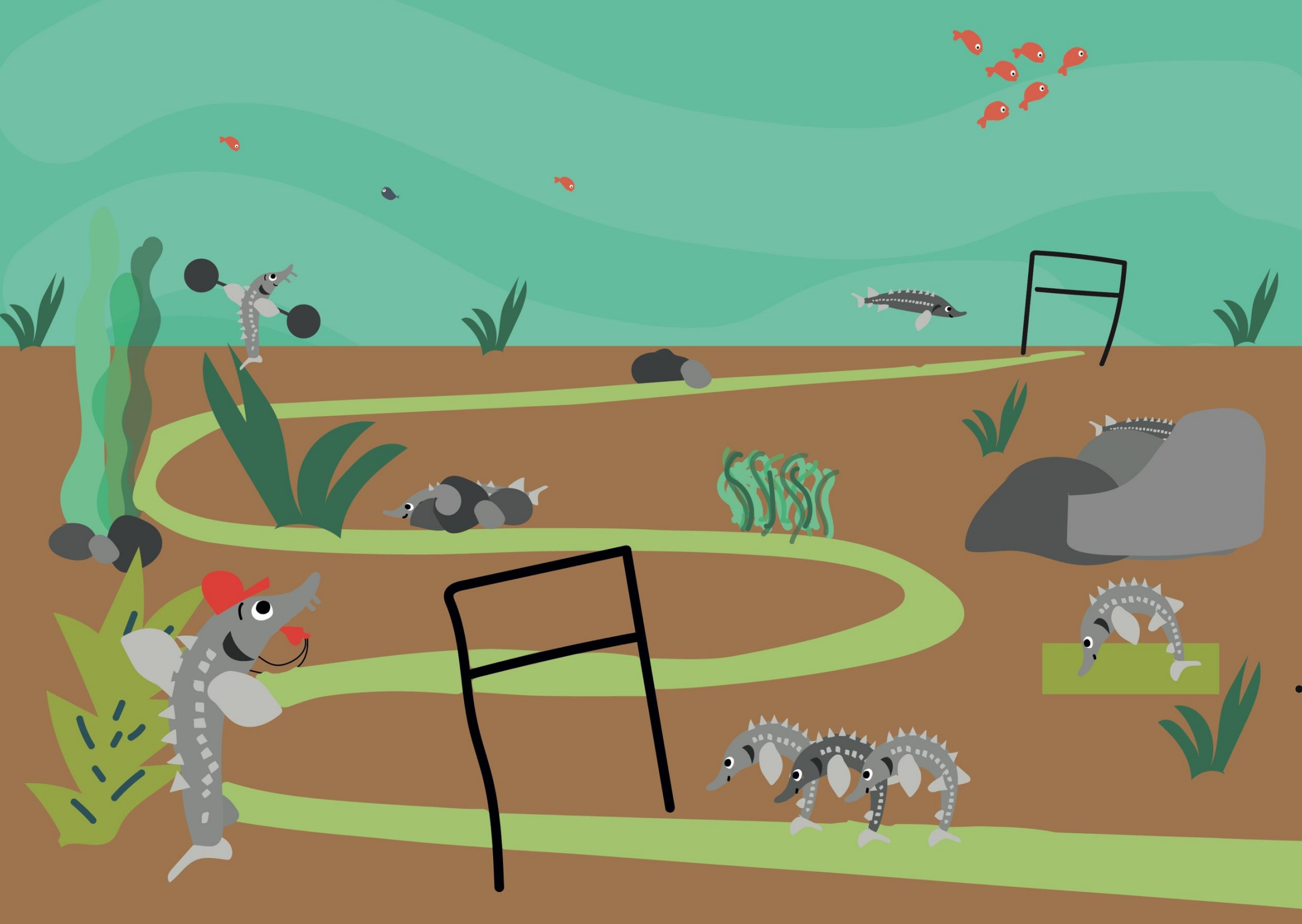
"To su vjerojatno one ribe o kojima je pričao tvoj brat", rekla je Klara. "Sjajno što smo ih uspjeli poraziti. Možeš li zamisliti što bi se dogodilo da nismo čuvali jajašca?"

"Ne želim više razmišljati o ružnim stvarima. Već smo dovoljno toga doživjeli. Pazit ćemo na njih dok se ne izlegnu i onda ćemo se zajedno vratiti u more i tamo ih odgajati i štititi."

Povratak u more

Prošlo je nekoliko dana i ribice su se počele razvijati iz jaja. Njihovi roditelji su bili jako sretni jer su mališani bili jako slatki! Nakon što su sva jaja postala mlade ribe, Klara i Zvezdan su počeli učiti što trebaju jesti, kako plivati uz struju i kako se sakriti i držati podalje od opasnosti.

Prošlo je još mjesec dana bez većih nepritika. Jednog dana je skupina malih jesetri prolazila blizu svog privremenog doma, a Klara i Zvezdan su shvatili da je vrijeme da se vrate u more. Zvezdan se pozdravio sa starim slatkovodnim rakovima. Nakon toga su počeli pripremati djecu za daleko putovanje.

"Nekoliko dana ćemo plivati nizvodno do mora. Pokušat ćemo ostati zajedno, ali iz iskustva znam da to nije lako. Struja je vrlo jaka i nosit će vas nizvodno. Nećete moći mijenjati smjer. Dok putujemo ćemo proći neka područja gdje se moramo skrivati od ljudi da izbjegnemo ribarske mreže, zagađenje i izgradnju. Zato ću ja voditi put, a mama će biti na kraju skupine i paziti da se ne izgubite putem. Jeste li me razumjeli?"

"Da, tatice, pratit ćemo te."

"Što će se dogoditi ako se izgubimo?" upitala je jedna djevojčica.

"U tom slučaju zaplivajte brže i pokušajte ostati skriveni u vodi. Rijeka će obaviti svoje i odnijeti vas do mora. Shvatit ćete da se približavate moru kada okus vode u rijeci postane slaniji. Tada ćete zaplivati uz morsku obalu i tamo ćemo se naći. Može?"

"Dogovoreno. Mi smo spremni za pokret!"

Svi su krenuli nizvodno, skriveni u mutnoj, riječnoj vodi. Zvezdan

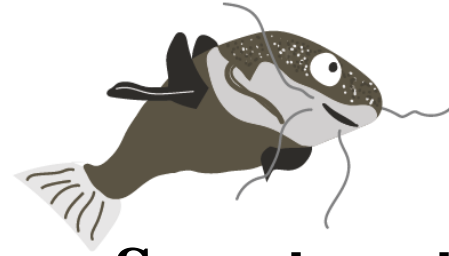
se sjećao gdje su naišli na nevolje dok su išli uzvodno pa je povremeno mijenjao smjer, a djeca su ga pratila. Bilo je neusporedivo lakše plivati uz struju. Napredovali su dosta brzo, a u jednom trenutku je Zvezdan prepoznao poznati okus vode – bili su blizu farme na kojoj je rođen!

"Zdravo! Napravite mjesta! Dolazimo!" Zvezdan je začuo neki glasić i nekoliko mladih jesetri je naletjelo na njegovo tijelo.

"Zdravo", iznenađeno je rekao Zvezdan.

"Ispričavam se, ali mi još uvijek ne znamo dovoljno dobro plivati u snažnoj struji. Nadam se da te nismo povrijedili", objasnila je mala jesetra. "Idemo prema moru. A ti?", upitala je druga.

Zvezdan je shvatio da su to mlade jesetre koje su upravo pustili s farme pa se nasmiješio i rekao: "I mi idemo prema moru. Želite li nam se pridružiti?" Jato se sada povećalo i Zvezdan je shvatio da ih ljudi sada mogu lakše uočiti. Morali su promijeniti strategiju ako su htjeli preživjeti.

Susret sa starim prijateljima

Zvezdan je počeo tražiti mjesto za raspravu o novoj strategiji. Uskoro je pronašao sklonište svog starog prijatelja Karla. Njegov je prijatelj bio kod kuće, sretan što ih može pozdraviti. "Hej, vratio si se", rekao je Karlo. "Imaš puno djece!" dodao je zbunjen tako velikim brojem mladih jesetri.

"Bok Karlo, lijepo te je opet vidjeti", odgovorio je Zvezdan. "Samo jedan dio njih su naša djeca. Ostali dolaze s farme na kojoj sam rođen prije nekoliko godina kada si mi pomogao. Vodim ih do mora. Mi bismo se htjeli odmoriti pokraj vašeg mjesta ako se slažete. Moramo se dogovoriti kako ćemo izbjeći ljude i ostale opasnosti."

"Molim jesetre za malo pažnje", rekao je Zvezdan. "Podijelit ćemo se u dvije skupine. Ja ću voditi prvu, a drugu će voditi Klara. Tako imamo bolje šanse da nas ljudi ne primijete."

"Htio bih vas na nešto upozoriti", dodao je Karlo. „Na ušću ljudi sada love haringe koje se dolaze mrijestiti u rijeku baš kao što ste vi išli prije par tjedana. Treba pripaziti na mreže koje su postavili ispod površine. Mreže ćete izbjeći tako što ćete zaroniti prema dnu i zaplivati prema moru."

"Do mora nam treba samo nekoliko sati plivanja. Kada stignemo ćemo se odmoriti i nahraniti, a onda ćemo krenuti prema rezervatu!" rekao je Zvezdan.

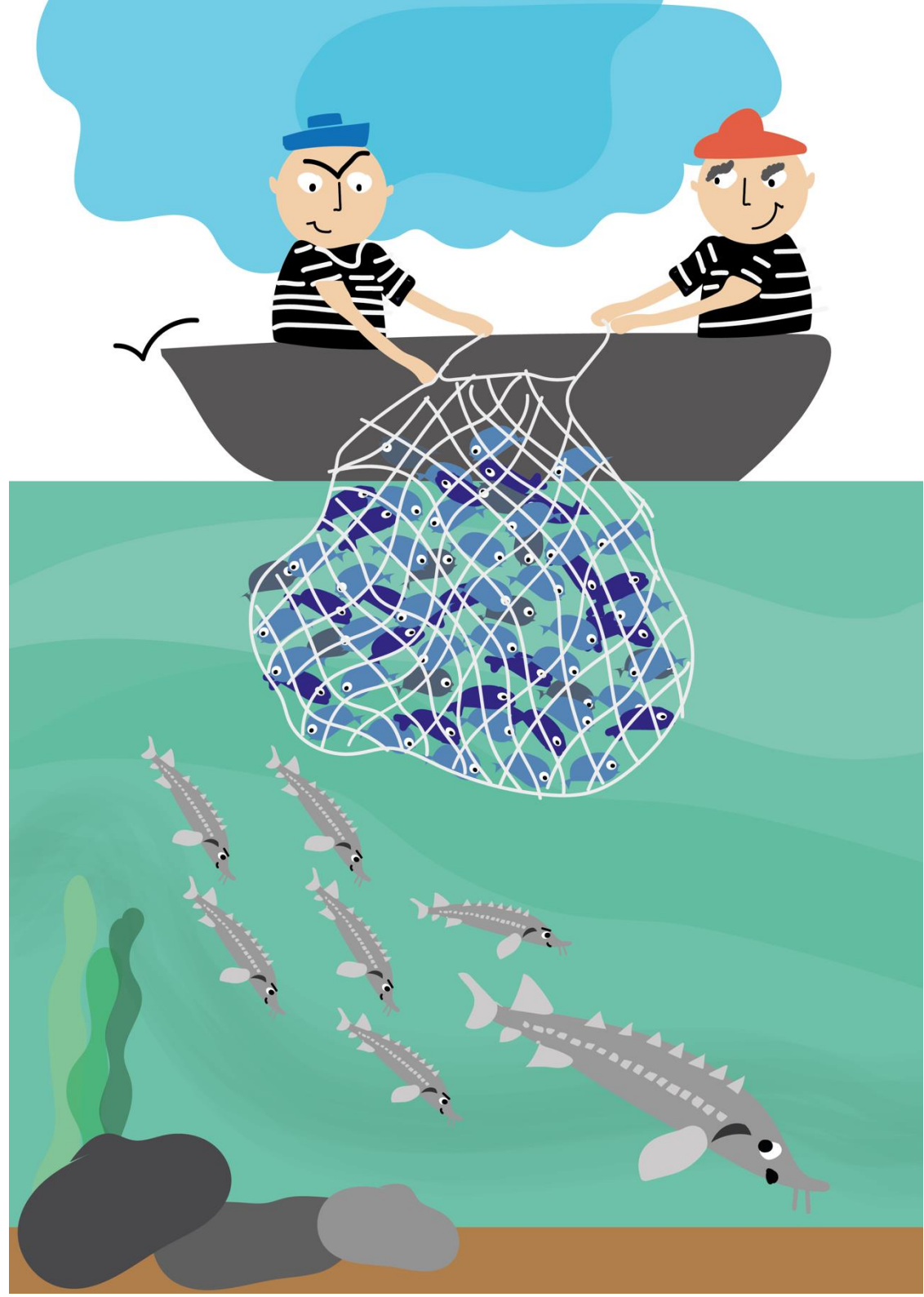
"Idemo", odgovorile su male jesetre.

Podijelila su se u dvije skupine. Malene ribe su slijedile Zvezdana i Klaru. Nakon nekoliko sati plivanja Zvezdan je osjetio da se voda mijenja i da se približavaju moru. Znao je da su ribari blizu pa je zaronio. Ostale ribice su učinile isto, točno na vrijeme da izbjegnu mreže. Nekoliko haringi je već bilo uhvaćeno u ribarsku mrežu što je jako rastužilo Zvezdana. Znao je da će umrijeti i da neće dobiti priliku da se presele i razmnože! Kada bi ljudi samo shvatili koliko je važno dopustiti ribama da se razmnožavaju i stvaraju nove naraštaje! Mogli su se barem potruditi zarobiti odrasle haringe na njihovom povratku u more nakon razmnožavanja i tako mladim ribama osigurati opstanak vrste.

Ušao je u more sa svojim jatom. Okrenuo se obali i pričekao Klaru u hranilištu na mjestu gdje su se prvi put sreli. Klara je stigla pola sata sa svojim jatom. Oči su joj bile pune suza.

"Oh, bilo je užasno", rekla je. "Vidjela sam te da roniš i bojala sam se da će te uhvatiti u mrežu. Vidjela sam i ribare kako izvlače mreže s haringama, ali bilo ih je nemoguće spasiti."

"I ja sam ih vidio", rekao je Zvezdan. "To je stvarno tužno, ali, nažalost, ne možemo ništa učiniti. Molim te pokušaj vidjeti vedriju stranu: uspjeli smo dovesti kući našu djecu i druge ribe s farme. To će puno pomoći našoj vrsti jer će više jesetra moći odrasti i sudjelovati u daljnjim migracijama. Možda će ljudi s vremenom shvatiti da je haringama također potrebna zaštita, posebice u vrijeme razmnožavanja. Možda će i haringe uključiti u program spašavanja."

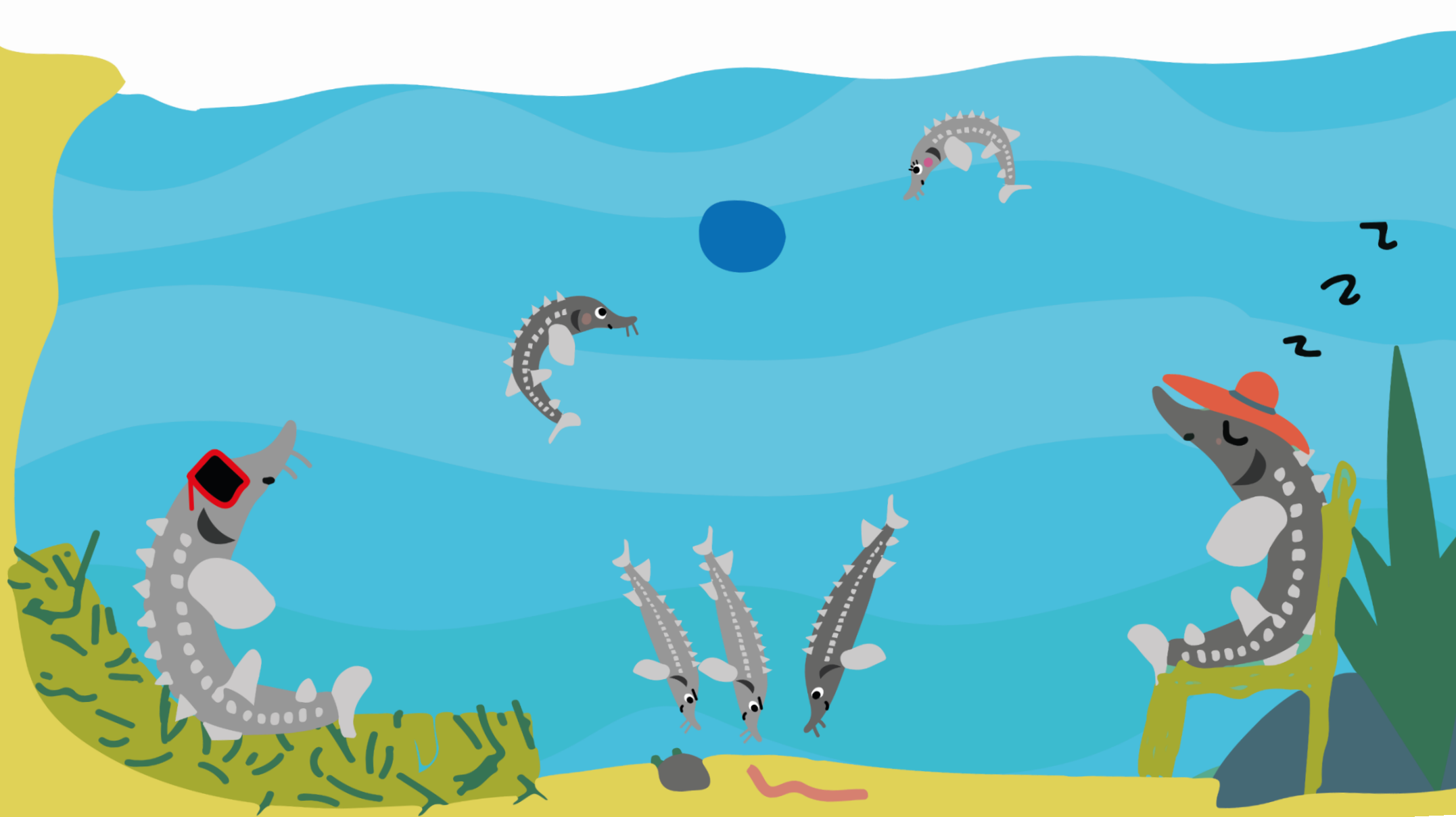

"Nadajmo se da će budućnost biti bolja za sve riblje vrste."

"Djeco, odmorit ćemo se ovdje jedan sat, a onda idemo u rezervat. Može?"

"Može, tata."

Male jesetre su se rado igrale i hranile u blizini morske obale, u toploj, plitkoj vodi. Zvezdan i Klara su se po prvi put tijekom putovanja mogli malo opustiti jer su znali da će ubrzo cijela skupina biti na sigurnom. Stanka je ubrzo završila i Zvezdan je najavio odlazak. "Jeste li spremni upoznati naš novi dom? Idemo!"

Pogovor

Prošlo je nekoliko godina i male jesetre su mirno rasle u rezervatu. Zvezdan je postao legenda među jesetrama jer je uspio zaštititi i sigurno vratiti kući svoju mladu obitelj i skupinu jesetra s farme. Zahvaljujući svojoj mudrosti i hrabrosti dobio je nadimak "hrabra jesetra", a sve više jesetra mu je dolazilo po savjet da bi saznale gdje se nalaze opasnosti i kako ih izbjeći. Obitelji jesetra su s vremenom rasle i sve više mladih jesetri je plivalo u moru. U morskom rezervatu je vladala sreća.

Jednoga je dana Zvezdan okupio svoju djecu da ih pripremi za migraciju i mriještenje. "Znate da ćete se za nekoliko dana sastati s drugim skupinama jesetra. Bit će to putovanje života", rekao je Zvezdan.

"Da, tatice, već smo razgovarali o svim detaljima s bakom", javila se djevojčica Mia. "Čak smo se sreli i s našim rođacima, a ujak Andrej ti šalje tople pozdrave!"

"Super, sretan sam što ste se dobro pripremili. Međutim, prije nego što krenete, vaša majka i ja bismo vam željeli ispričati priču o tome gdje i kako ste rođeni i kako ste došli do mora. Važno je da znate da u rijeci imamo prijatelje, ali i neprijatelje i da ćete se suočiti s teškim opasnostima. Zato trebate biti vrlo oprezni."

"Hej, ovo je zanimljivo. Još nismo čuli sve pojedinosti. Možemo li zamoliti i naše prijatelje da dođu? I njima bi to moglo pomoći", upitala je Mia.

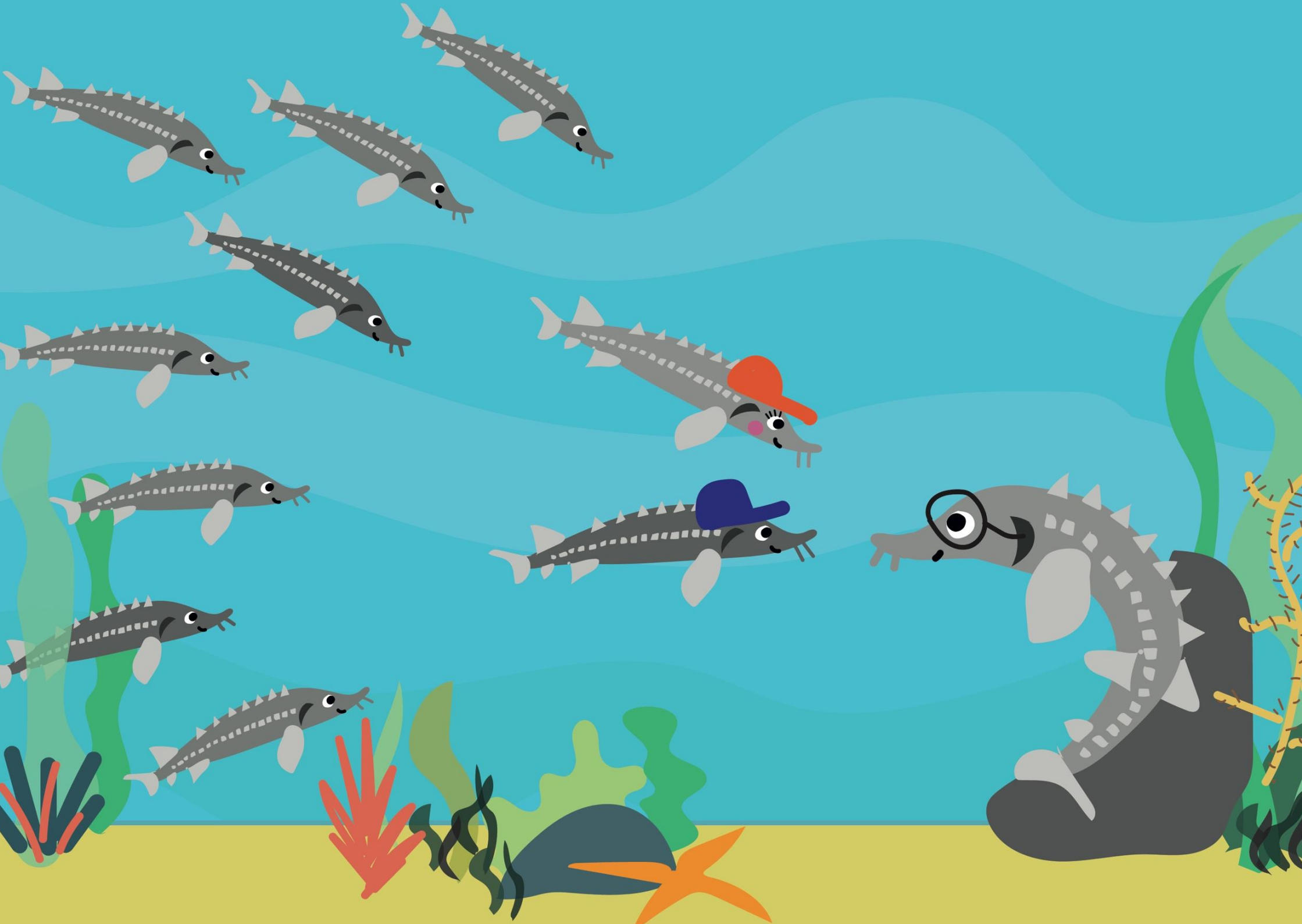
"Što više, to bolje", odgovorio je Zvezdan.

Sat vremena kasnije se na stotine jesetri okupilo da čuju priču. "Nisam znao da imate toliko prijatelja", rekao je Zvezdan.

"Ne poznajem ih sve za razliku od tebe", odgovorila je Mia. "Oni su dio skupine jesetri rođenih na farmi koje ste prije par godina doveli ovdje. Svi ćemo poslušati tvoju priču i nadati se da ćemo biti podjednako hrabri kao ti i mama i ćemo i mi sigurno dovesti našu djecu kući. Ali prije nego što nam ispričate priču, dopustite mi da vam predstavim svog dečka Alena. Rođen je na farmi kao ti, tata. Pomogao si mu da dođe do rezervata. Mi se nadamo da ćemo zasnovati obitelj i ostati zajedno do kraja života! Sve je to moguće zahvaljujući tebi, tata!"

"Jako sam sretan zbog tebe! Nadam se da ćete ti i Alen sigurno putovati i da ćete biti sretan par, kao što smo mama i ja!"

"Hvala, tatice! Volim te!"

Zahvala

Autori se zahvaljuju kolegama na pomoći. Jürg Bloesch i Christopher Robinson načinili su prvu reviziju teksta, a Katrin Teubner, Melita Mihaljević, Vladimir Kovac, Vera Istvanovic, Rok Mlinar Vahtar, Metka Miočić, Miloš Kosec te Ivan Vogrin pružali su potporu. Puno hvala svima koji su preveli tekst ove knjižice na nacionalne jezike kako bi bila dostupna za djecu širom Dunavske regije: Gertrud Haidvogl (DE), Mirna Herman Baletić (HR), Vladimir Kovac (SK), Artem Lyashenko (UA), EmöKe Takacs (HU), Mirjana Lenhardt, Marija Smederevac-Lalic i Jovana Kostic-Vukovic (RS), Galia Georgieva (BG), Corina Sandu (RO) i Rok Mlinar Vahtar (SI).

Iako jesetre na Zemlji postoje već 250 milijuna godina preživjevši teške uvjete okoliša u kojima su nestali dinosauri, u proteklom su ih stoljeću posljedice ljudskih aktivnosti dovele do ruba izumiranja. Glavni uzroci smanjenja populacija su gubitak staništa, nestanak pogodnih područja za mrijest te pretjerani ribolov zbog kavijara. Većina vrsta jesetra živi u morima sjeverne hemisfere i migriraju u rijeke radi mrijesta. Jesetre su izuzetno velike ribe slatkih voda koje kasno sazrijevaju i mogu živjeti desetljećima. Sve ove osobine i njihov složeni životni ciklus čine ih vrlo ranjivima, a mnoge jedinke stradavaju prije reprodukcije. Zbog toga su danas divlje populacije u vrlo lošem stanju, a većina vrsta jesetri kritično je ugrožena.

Više informacija o jesetrama možete pronaći na:

<https://dstf.info/about/>

<https://www.wscs.info/>

https://www.danube-iad.eu/index.php?item=fishery_fish_biology

<https://www.icpdr.org/main/activities-projects/sturgeons-danube-basin>

https://wwf.panda.org/knowledge_hub/endangered_species/sturgeon/

Cilj ove knjižice je povećati razumijevanje brojnih izazova s kojima se suočavaju jesetre tijekom svog života, te povećati potporu za spašavanje ovih veličanstvenih "živih dinosaura".

Zaštitom rijeka i njihovim očuvanjem u prirodnom stanju postižu se brojne koristi kako za sve vodene organizme, tako i za ljudsko društvo u cjelini.

Pomažući jesetre i druge ugrožene vrste
**i TI možeš biti
HEROJ PRIRODE!**

